

ROMÂNIA
ADMINISTRAȚIA PREZIDENȚIALĂ

DSN 1/794 DIN 26.05.2020

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE APĂRARE A ȚĂRII
PENTRU PERIOADA 2020-2024

*„Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă
într-o lume marcată de noi provocări”*

BUCUREȘTI
2020

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 a fost aprobată prin Hotărârea nr. ...a Ședinței comune a Senatului și Camerei Deputaților din...iunie 2020, care a fost publicată în Monitorul Oficial, partea I, nr.... din ...iunie 2020

CUPRINS:

CUVÂNT ÎNAINTE	4
INTRODUCERE	6
Capitolul 1: ROMÂNIA MEMBRU ACTIV NATO ȘI UE, STAT REZILIENT, POL DE STABILITATE REGIONAL.....	8
1.1. România - promotor și actor implicat în parteneriate internaționale durabile, pol de stabilitate regional.....	8
1.2. România - stat rezilient în fața amenințărilor, care asigură securitate și prosperitate cetățenilor săi.....	11
Capitolul 2: INTERESE ȘI OBIECTIVE NAȚIONALE DE SECURITATE	13
2.1. Valori și principii fundamentale în definirea intereselor și obiectivelor naționale de securitate	13
2.2. Interese naționale de securitate.....	14
2.3. Obiective naționale de securitate.....	15
Capitolul 3: EVALUAREA MEDIULUI DE SECURITATE	18
3.1. Tendințe majore cu potențial de afectare și influențare a mediului de securitate, în perspectiva anului 2024.....	18
3.2. Coordonate esențiale ale evoluțiilor în planul securității la nivel global.....	19
3.3. România și securitatea la nivel euro-atlantic.....	21
3.4. Postura strategică a României la nivel regional	22
3.5. Dimensiuni ale securității cetățeanului, comunităților și națiunii.....	23
Capitolul 4: AMENINȚĂRI, RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI	25
4.1. Amenințări	25
4.2. Riscuri.....	27
4.3. Vulnerabilități.....	29
Capitolul 5: DIRECȚII DE ACȚIUNE ȘI PRINCIPALELE MODALITĂȚI PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI.....	31
5.1. Dimensiuni de realizare a securității cetățeanului, comunităților și națiunii	31
5.2. Funcționalitatea sistemului național de securitate: relaționare și colaborare de tip integrat.....	39
5.3. Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate, din perspectiva amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților.....	41
CONSIDERATII FINALE	44

CUVÂNT ÎNAINTE

În ultimii 30 de ani, România a evoluat foarte mult prin acțiunea individuală și comună a cetățenilor ei. România a îndeplinit obiective naționale esențiale pentru dezvoltarea internă și consolidarea poziției pe plan extern: **integrarea în NATO și Uniunea Europeană.**

Pe lângă aceste deziderate, românii și-au afirmat, în numeroase ocazii, atașamentul pentru apărarea statului de drept și a democrației, independența justiției, lupta împotriva corupției, atașamentul față de implicarea în spațiul public, indiciu al dezvoltării unei culturi politice participative.

Drumul nu se oprește aici. Românii vor o țară modernă, prosperă și mai sigură. Consider că dorința de progres a cetățenilor României trebuie să fie fundamentul acțiunii noastre.

În viziunea mea, România trebuie să fie statul care funcționează pentru fiecare cetățean, cu instituții care să lucreze pentru dezvoltarea țării, să promoveze și să garanteze democrația reală, drepturile și libertățile cetățenilor, să asigure dezvoltarea societății și afirmarea țării. Aceasta plasează cetățeanul în centrul acțiunii instituțiilor publice, realizându-se **triada stat-societate-cetățean**, drept o constantă a interesului și demersurilor publice. Țara noastră este puternic atașată valorilor europene și are un rol semnificativ în NATO și UE, în asigurarea securității la frontiera externă a acestora, precum și în regiunea Mării Negre. Este, totodată, un partener solid pentru SUA și aliații noștri, constituind un pilon pentru securitatea regională.

O Românie funcțională înseamnă o țară sigură, care oferă cetățenilor săi toate condițiile necesare pentru a duce un trai mai bun, în deplină siguranță și care își protejează identitatea, valorile, patrimoniul și resursele, precum și parametrii statului de drept.

Politica de securitate națională constituie, alături de politica externă, una dintre politicile publice a căror elaborare și punere în practică constituie prerogativa constituțională și legală a Președintelui României.

Politica de securitate națională nu poate fi expresia voinței unei singure persoane, deși este rezultatul unui proces care ține de atribuțiile Președintelui României. Aceasta trebuie să fie, cel puțin la nivel de principiu, construită pe valori și repere fundamentale, **expresia consensului și efortului național comun.**

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 oferă răspunsuri la întrebări esențiale privind obiectivele noastre naționale prioritare pentru asigurarea securității României și a cetățenilor săi și arată ce avem de făcut pentru a le atinge. Politicile publice din domeniul securității naționale vor fi concepute și implementate având ca **beneficiar final cetățeanul**, iar subsumat politici de securitate națională și de apărare a țării, Strategia va orienta și direcționa activitatea tuturor instituțiilor publice cu atribuții și responsabilități în domeniul securității și apărării țării.

Continuitatea, predictibilitatea și transparența decizională sunt condiții esențiale ale exercitării actului de conducere strategică, pe care le-am aplicat în timpul primului meu mandat de Președinte al României și pe care le voi aplica cu consecvență și pe durata următorului mandat.

În plan intern acestea creează **stabilitate și credibilitate** deopotrivă, atât la nivelul spectrului politic, cât și în rândul tuturor cetățenilor, care cunosc astfel ce așteptări trebuie să aibă de la președintele țării. Efectele lor se disting și în mediul internațional, întrucât aliații, partenerii noștri și alți actori internaționali pot conta pe un comportament al României în concordanță cu valorile și principiile specifice democrațiilor funcționale, ale respectării normelor de drept internațional și ale statului de drept.

Din punctul de vedere al securității României, într-un context geopolitic dinamic, turbulent și imprevizibil, precum cel de astăzi, trebuie să avem un răspuns adaptat și eficient în fața riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților cu care ne confruntăm, bazat pe: continuitate, adaptabilitate, flexibilitate, reziliență și predictibilitate.

În cadrul NATO, voi continua să acționez hotărât, ca și până acum, pentru creșterea relevanței României în Alianță și pentru ca aceasta să rămână cea mai puternică și eficientă organizație de apărare colectivă din istorie.

Regiunea Mării Negre este de interes strategic pentru România și trebuie să fie un spațiu sigur și predictibil - aspecte esențiale pentru securitatea națională, cât și pentru cea europeană și transatlantică. Astfel, voi continua demersurile pentru dezvoltarea posturii naționale de apărare și creșterea prezenței aliaților în structurile NATO de pe teritoriul României, concomitent cu creșterea eficienței eforturilor întreprinse de statul român, încât securitatea națională să fie întărită.

Voi susține aplicarea fermă, în continuare, de către România a angajamentului de a asigura finanțarea de cel puțin 2% din PIB pentru apărare, care, dincolo de aprecierea aliaților noștri, ne-a adus beneficii concrete pentru securitatea țării și a cetățenilor noștri. Grație acestui program, pe care l-am lansat la începutul mandatului meu precedent, suntem mai bine protejați în fața riscurilor și amenințărilor de securitate, deloc ipotetice în regiunea noastră.

Fără o armată puternică, un stat nu are credibilitate internațională și strategică. Noua arhitectură a apărării impune asigurarea de resurse umane foarte bine pregătite și dotate, precum și capacități interoperabile în sistemul de apărare colectivă a NATO. Existența unor resurse importante destinate înzestrării Armatei României și garanția acordării acestora pe termen lung constituie și un impuls necesar revigorării industriei naționale de apărare. Programe multianuale coerente pot oferi industriei românești șanse de relansare, în special prin cooperare industrială cu firmele de profil ale aliaților noștri.

Securitatea națională reprezintă chiar expresia practică a normalității pe care mi-o doresc pentru România, țara în care fiecare cetățean trăiește într-un mediu sigur și are încredere că instituțiile, pe care el le susține, îl apără și îl protejează.

INTRODUCERE

1. Așa cum două proiecte naționale majore ale politicii externe și de securitate ale României democratice - integrarea în NATO și UE - au reunit, în mod exemplar, consensul național, în același mod, în planul politicii interne, **proiectul destinat reconstrucției instituționale a țării și desăvârșirii unei Românie democratice și puternice** are anvergura necesară pentru a determina implicarea tuturor actorilor relevanți din societate și a asigura susținerea românilor.
2. În politica externă a unui stat, reperele calitative fundamentale sunt asigurate de **predictibilitatea opțiunilor strategice, principialitatea și valabilitatea pozițiilor sale, precum și îndeplinirea responsabilă a angajamentelor asumate**. Obiectivul esențial al politicii noastre externe și de securitate, pe care îl vom promova în continuare, este **creșterea profilului internațional al României**. Este un obiectiv pe care îl putem atinge prin consolidarea capacității noastre de apărare și de a proiecta în vecinătate și dincolo de aceasta valorile democratice ale statului de drept și stabilitatea, precum și de a furniza securitate, în scopul creșterii siguranței și prosperității cetățenilor români.
3. **Politica externă și de securitate a țării noastre va fi fundamentată pe următoarea triadă de acțiune:** creșterea rolului și eforturilor României în Uniunea Europeană, consolidarea profilului strategic în NATO, precum și aprofundarea și extinderea Parteneriatului Strategic cu SUA.
4. Evoluțiile globale în plan securitar, generate de reconfigurări ale balanțelor de putere, reclamă acțiuni concrete, coerente și concertate din partea statului român, care poate și trebuie să-și continue procesul de modernizare, de adaptare, inclusiv instituțională și raliere la progresele tehnologice contemporane.
5. Pentru prima dată în secolul XXI, **lumea se confruntă cu o pandemie** care a afectat toate statele și care a declanșat o criză economică ce va afecta serios relațiile de putere dintre actorii globali, ceea ce va spori volatilitatea și impredictibilitatea, deja accentuate, ale mediului de securitate internațional.
6. **Comportamentul agresiv al Federației Ruse**, acțiunile de militarizare a regiunii Mării Negre și de tip hibrid desfășurate de acest stat, ce au ca scop menținerea unui climat tensionat și de insecuritate în zona apropiată țării noastre, **determină România să continue cu fermitate procesul amplu de construire de capacități robuste de descurajare și apărare, început din anul 2015**. Acest proces se desfășoară împreună cu cel de creștere a interoperabilității forțelor noastre armate cu aliații și cu întărirea capacității instituționale de contracarare a acțiunilor de tip hibrid.
7. Sunt necesare eforturi consistente pentru **transformarea țării noastre într-un stat rezilient**, capabil să se raporteze adecvat la impredictibilitatea și amploarea evoluțiilor din mediul de securitate. Pentru aceasta, este nevoie de un **stat puternic**, un stat care conștientizează necesitatea dezvoltării unor mecanisme proprii de reacție rapidă și eficientă și, inherent, a unei culturi de securitate solid dimensionate - inclusiv în rândul cetățenilor săi. **Flexibilitatea, adaptabilitatea, capacitatea de reacție rapidă în timp de criză** sunt principii ale conducerii strategice, care permit **anticipare și planificare**, și pregătirea pentru cazurile cele mai nefavorabile, pentru a **evita surpriza strategică** și a asigura reziliență și bună guvernare în folosul tuturor cetățenilor României.
8. Evoluțiile din **domeniul tehnologic** determină diversificarea și creșterea complexității riscurilor și amenințărilor de securitate, precum atacurile cibernetice, activitățile specifice domeniului informațional (acțiuni ostile/de influență derulate în spațiul public, dezinformare, răspândirea de știri false/fabricate etc.) și posibile efecte nocive și destabilizatoare ale importului unor tehnologii cu uz civil în cadrul acțiunilor asimetrice și hibride, generând noi provocări de securitate.
9. În **domeniul social**, mediul de securitate este influențat de evoluția demografică asimetrică, urbanizarea rapidă, polarizarea societăților, accentuarea fenomenului de îmbătrânire a populației, creșterea individualismului și a izolării în spațiul virtual, a vulnerabilității mediilor de socializare online la acțiunile de război informațional și de fenomenul migrației. De asemenea, intensificarea

procesului de urbanizare vulnerabilizează orașele, în special la schimbările climatice și asigurarea condițiilor minime de trai.

10. Strategia Națională de Apărare a Țării reprezintă, în mod firesc și legitim, cumulul sintetic al aspirațiilor, dorințelor, viziunilor și ideilor de libertate, demnitate și prosperitate menite să construiască o Românie normală, o Românie a secolului XXI. Strategia reflectă nevoia de a asigura un echilibru firesc între securitatea națională și alte domenii vitale, precum economia, sănătatea sau educația.

11. Documentul are multiple semnificații:

■ pe de o parte, este un instrument cu **caracter strategic-aplicativ**, care trasează orientări, în funcție de care instituțiile din sistemul național de securitate vor acționa în perioada următoare, vizează un interval bine definit, respectiv 2020-2024, ceea ce determină proiectarea de acțiuni concrete. **Strategia încorporează și o doză necesară de flexibilitate**, pentru a-i permite să-și mențină gradul de adecvare până la finele intervalului de referință, fără însă a se îndepărta de la obiectivele sale general valabile;

■ pe de altă parte, este un document care se adresează și **opinieii publice în relație cu care îndeplinește o funcție extrem de importantă**: permite acesteia, într-o manieră transparentă, să fie la curent cu modul în care instituțiile își îndeplinesc misiunile în folosul cetățenilor. Prin abordarea sa cuprinzătoare, **Strategia constituie o platformă de consolidare a sprijinului cetățenilor** pentru acțiunea instituțiilor de stat, de raliere coezivă a lor la această acțiune. Pentru opinia publică internațională, **Strategia arată modul în care România își conceptualizează problematica securității și cum își propune să acționeze** - deschis către cooperare cu partenerii externi, în mod predictibil și transparent.

12. Strategia Națională de Apărare a Țării propune un management al problematicii de securitate națională cu accent pe gestionarea integrată a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților de către statul român. Gestionarea integrată are o dublă valență:

■ prima este **internă, națională**, în spiritul edificării unei autentice comunități de securitate, apărare și ordine publică;

■ a doua valență este cea **europeană, euro-atlantică și internațională**, România asumându-și responsabilitățile ce-i revin în calitate de membru al UE, NATO, OSCE, ONU și al altor organizații internaționale.

13. Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020- 2024 va opera cu același concept de securitate națională extinsă introdus și definit în precedentul document. Pe lângă **apărarea armată** - înțeleasă în dublă calitate, de apărare națională și apărare colectivă, **Strategia vizează și alte dimensiuni** precum politica externă, ordinea publică, activitatea de informații, contrainformații și de securitate, managementul crizelor, domeniile educație, cultură, sănătate, economic, demografie, financiar, mediu, securitatea energetică sau cea cibernetică, securitatea infrastructurilor critice și a patrimoniului istoric și cultural.

14. Strategia se raportează la un concept multi-dimensional al securității, bazat pe relația securitate - prosperitate - stat de drept - democrație - identitate, echilibrul între stat și individ ca beneficiari ai securității naționale, gestionarea integrată a securității și pe ideea de comunitate de securitate.

15. Siguranța cetățeanului este un element cheie al abordării, statul având datoria de a identifica strategii sectoriale eficiente de protejare a sa. Pe cale de consecință, gestionarea securității presupune și participarea societății civile.

16. Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 va orienta și direcționa activitatea tuturor instituțiilor publice cu atribuții și responsabilități în domeniul securității și apărării țării și va fi supusă aprobării Parlamentului în termenul legal de 6 luni de la preluarea noului mandat de Președinte al României.

Capitolul 1

ROMÂNIA MEMBRU ACTIV NATO ȘI UE, STAT REZILIENT, POL DE STABILITATE REGIONAL

1.1. România - promotor și actor implicat în parteneriate internaționale durabile, pol de stabilitate regional

17. Viziunea pentru o Românie modernă se construiește în jurul unor idei-forță, cu aplicabilitate continuă, pentru a căror materializare sunt necesare demersuri consistente și constante. Este necesar un efort colectiv și asiduu pentru transpunerea acestor idei în realitate, pentru un stat prosper și democratic, cu instituții publice eficiente, care să garanteze, pentru generațiile viitoare posibilități de dezvoltare într-o țară cu o **administrație profesionistă, eficientă, orientată către cetățean și interesul public și o infrastructură modernă**, în pas cu progresul tehnologic, care stimulează creativitatea și inovarea.

18. Toate acestea reclamă, invariabil, existența unui stat eficient, predictibil, sigur și respectat în plan extern și apreciat în plan intern, conștient de potențialul și de moștenirea de care dispune, care poate fi construit doar prin efortul colectiv și articulat sinergic al instituțiilor publice și cetățenilor săi. O Românie care acționează consecvent pentru securitatea cetățenilor și valorilor sale, dar și a aliaților săi, nu poate fi decât o **Românie puternică, dezvoltată, capabilă și respectată**. Aceste deziderate pot fi atinse doar prin politici publice al căror **beneficiar final este cetățeanul**, sustenabile, transparente și consecvente, ferm ancorate în realitatea zilelor noastre, caracterizată de ample și complexe provocări strategice la nivel global.

19. **Evoluțiile în plan securitar și economic** generate de reconfigurări ale echilibrelor de putere în plan extern reclamă acțiuni concrete și concertate din partea statului român, care va continua să aplice și să promoveze conceptul de securitate națională extinsă. România poate și trebuie să își continue procesul de modernizare, de adaptare și raliere la progresele tehnologice în toate planurile, la dinamica și turbulențele mediului internațional și la procesele de remodelare a sistemului internațional.

20. România a trebuit să facă față într-un timp scurt celei mai mari încercări de după 1989, și anume **pandemia de Covid-19**. Efectele sale se fac simțite din plin la nivel global, mai ales în plan economic, iar perspectiva unei evoluții ciclice a virusului obligă statul român să continue măsurile pentru a **crește capacitatea de gestionare a unei asemenea crize pe multiple planuri**: medical, al ordinii publice, din perspectiva sistemului educațional, a asigurării serviciilor publice și mai ales în ceea ce privește creșterea rezilienței economice.

21. Sunt necesare eforturi consistente pentru transformarea pe mai departe a țării noastre într-un stat rezilient, **capabil să se raporteze eficient, proactiv și adecvat la impredictibilitatea evoluțiilor din mediul de securitate global** (convenționale, economico-financiare, dar și cibernetice, de tip hibrid sau asociate pandemiilor și schimbărilor de mediu) și care să poată să gestioneze, consecvent și eficient, orice riscuri și amenințări conexe. Pentru aceasta, este nevoie de un stat puternic, un stat care să asigure un cadru optim de dezvoltare a democrației participative, în care sunt asigurate drepturile și libertățile cetățenilor și încurajată participarea oamenilor și a societății civile la soluționarea tuturor problemelor societății, inclusiv la cele privind securitatea națională. **Oameni politici competenți, dedicați și responsabili** vor asigura conducerea strategică necesară unei sinergii a eforturilor comune și individuale, în scopul optimizării securității României.

22. De aceea, în perioada următoare, **politica externă și de securitate a României** se va afla, ca și până acum, sub semnul **continuității, în planul vectorilor și opțiunilor strategice**, însă vor interveni, în mod necesar, unele nuanțe și detalii, menite să-i confere mai multă coerență și consistență.

23. Din postura asumată de când țara noastră a devenit stat membru al Uniunii Europene și al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și partener strategic privilegiat al SUA, România se regăsește, în acest moment istoric, într-un cadru instituțional consolidat pentru **asigurarea securității sale naționale extinse**, cu un grad înalt de credibilitate strategică și valori naționale de securitate consecvente și consistente, cu premise favorabile de durabilitate a acestei poziții strategice. **Această postură națională consolidată**, cu impact pozitiv asupra dimensiunii externe a securității naționale, este însoțită de o ancorare solidă și complementară într-o amplă matrice de parteneriate, în plan bilateral, regional și multilateral și în diverse formate de concertare cu actori cu orientări similare, în primul rând în termeni de securitate.

24. **Apartenența la Uniunea Europeană și la NATO, precum și Parteneriatul Strategic cu SUA** reprezintă fundamentele politicii externe a României și traiectoria pe care statul român s-a angajat conștient și ireversibil.

25. **Calitatea de stat membru al Uniunii Europene** a generat în anul 2019, mai ales prin buna derulare a mandatului de Președinție a Consiliului Uniunii Europene, un plus de vizibilitate, prestigiu și capacitate de exercitare a unor responsabilități, ceea ce constituie o premisă pozitivă pentru dezvoltarea și consacrarea rolului României într-un proiect european aflat în evoluție mai rapidă și în fața mai multor surse de presiune decât în alte cicluri instituționale.

26. **Succesiunea de acțiuni și activități la nivelul NATO** a demonstrat angajamentul reînnoit al Alianțelor privind soliditatea Organizației, prin reafirmarea valorilor, misiunilor și obiectivelor sale fundamentale. Alianța Nord-Atlantică rămâne ferm dedicată fundamentelor ei, iar procesele de adaptare și de reflecție asupra perspectivelor au menirea de a asigura consistența și relevanța NATO și pe viitor, prin identificarea răspunsurilor organizaționale adecvate la noile evoluții de securitate.

27. În același timp, **Parteneriatul Strategic cu SUA** are, mai ales după contactele la cel mai înalt nivel din ultimii ani, premise mai bune ca oricând de aprofundare și extindere a rolului său de ancoră strategică a posturii euro-atlantice și de reper pentru celelalte obiective și demersuri de asigurare a securității naționale a României. Dezvoltarea Parteneriatului Strategic cu SUA, mai ales în plan economic, cu accent pe zona tehnologiilor de vârf, va da și mai multă consistență relației bilaterale și va da mai multă substanță importanței strategice a României.

28. România își construiește strategia de securitate pornind de la premisa că principalele sale garanții sunt **apartenența la NATO și relația privilegiată cu SUA**, partener care îi împărtășește percepția asupra nivelului amenințărilor în zona frontierei estice a Alianței.

29. Un alt rol asumat de țara noastră în plan extern este cel de **consolidare a parteneriatului transatlantic și coerența de acțiune NATO-UE**, invocând argumentul că o comunitate unică și funcțională de securitate transatlantică este - sub toate aspectele - superioară unor actori care acționează separat.

30. România își propune să **consolideze cooperarea militară cu SUA**, nu doar ca direcție de acțiune pe care o vizează generic în format aliat, ci mai ales ca obiectiv operațional de implementat pe teritoriul național. Subsumat, eforturile statului român sunt direcționate către amplasarea pe teritoriul românesc a unor soluții de **consolidare a prezenței avansate** a NATO și, implicit, de descurajare a eventualelor acțiuni agresive ale unor actori statali. Aceste eforturi vor fi conjugate cu cele întreprinse la nivel național pentru creșterea **capacității de mobilitate militară**, obiectiv asumat la nivelul Europei de către NATO și care se regăsește și printre preocupările UE.

31. Conștientizarea aliaților cu privire la rolul **Mării Negre** și a importanței securizării acestui areal reprezintă un alt obiectiv care canalizează eforturi articulate ale statului român. România are interesul să sprijine și să contribuie la dezvoltarea de politici și soluții pentru stingerea focarelor existente de încordare și conflict, precum și pentru susținerea dezvoltării regionale către o zonă caracterizată de securitate, stabilitate și progres. În același timp, trebuie să creeze condițiile necesare utilizării eficiente, în interesul său și al aliaților/partenerilor săi, a potențialului de coridor energetic și de transport al regiunii Mării Negre și a resurselor energetice pe care România le are în Marea Neagră, astfel încât țara noastră să devină un important actor regional în domeniul energiei.

32. Față de **provocările de securitate de la frontiera estică a NATO și UE**, România va acționa pentru o ancorare mai solidă a celor două organizații în regiune, o cooperare aplicată cu aliații regionali, dar și pentru susținerea statelor din Balcanii de Vest și vecinătatea estică, în propriile procese de transformare instituțională, democratizare și conectare la fluxurile economice europene. România consideră că parcurgerea traseului către o viitoare aderare la UE a tuturor statelor balcanice va asigura cadrul dezvoltării și al atingerii unui nivel de trai decent pentru toți locuitorii acestora. **Cooperarea militară în cadrul formatelor stabilite în regiune**, dezvoltarea și dinamizarea unor concepte extinse, inovatoare, cu aliați și parteneri europeni și regionali, operaționalizarea inițiativelor naționale adoptate la nivel aliat contribuie la realizarea obiectivului **de menținere a securității regionale și europene**.

33. Sprijinirea **parcursului european al Republicii Moldova**, participând la proiecte bilaterale de interconectare strategică și susținând eforturile statului vecin de a-și consolida instituțiile democratice și a-și crește reziliența se înscrie, de asemenea, în strategia României de a contribui la stabilizarea politică, economică și securitară a vecinătății NATO/UE, cu beneficii directe pentru toți cetățenii Republicii Moldova și pentru întreaga comunitate de limbă, identitate, istorie și cultură românească.

34. În paralel, România consideră important să își intensifice **cooperarea bilaterală și multilaterală cu aliații situați în lungul și în proximitatea flancului estic al NATO**. Formatele de dialog existente își pot crește relevanța dacă, asemenea României, celelalte părți își vor intensifica eforturile pentru a promova, consecvent, obiectivele economice și de securitate în plan regional.

35. Statul român contează pe creșterea credibilității în plan extern pentru atingerea tuturor acestor obiective, prin proiectarea imaginii de partener pe deplin implicat în angajamentele pe care și le asumă. Astfel, România și-a confirmat și consolidat **imaginea și statutul de pol de stabilitate regională** în raport cu anii anteriori, sporindu-și capacitățile concrete și reziliența națională în noul mediu de securitate, aflat în schimbare accelerată și cu grad crescut de complexitate, în concert cu partenerii noștri cu orientări similare.

36. Ca urmare, **gradul de securitate și prosperitate al cetățenilor României**, în care există o democrație participativă funcțională matură, a sporit, ceea ce constituie pe mai departe o bază solidă și durabilă pentru dezvoltarea rolului țării noastre în plan extern, în cadrul apartenențelor și parteneriatelor sale fundamentale, și ca actor vizibil, performant, principial, consecvent și previzibil în câmpul relațiilor internaționale și al multilateralismului.

37. În **actualul mediu de securitate global**, interdependența dintre **palierele externe** de urmărire a obiectivelor de securitate ale României și **palierele interne**, ale politicilor publice naționale în domenii definitorii pentru securitatea extinsă, este mai accentuată ca oricând anterior și constituie cheia de boltă a implementării eficiente a acestei Strategii.

38. Ca efect, dar și ca factor potențator esențial, al acestor apartenențe și capacități definitorii pentru România și al însăși rezilienței noastre statale, **valorile naționale de securitate** trebuie atent protejate și promovate în continuare, iar cultura de securitate trebuie să urmeze o pantă ascendentă de dezvoltare și includere a cât mai multor segmente societale și generaționale.

39. România beneficiază astăzi și de avantajul oferit de **poziția sa geostrategică** și de elementele care țin de profilul și de rolul în plan regional, european și internațional.

40. **Atașamentul cetățenilor români față de valorile comunității noastre de apartenență** este un factor favorabil asigurării securității naționale extinse, care însă trebuie corelat cu măsuri și acțiuni vizând creșterea gradului de încredere al cetățenilor în instituțiile și valorile naționale, în raționalitatea și eficiența actului de guvernare, în valorile și capacitatea societății românești de a dăinui și de a progresa politic, economic, social, cultural, pe coordonate democratice, ale statului de drept, ale unei societăți libere, performante economic, social și cultural, sustenabile din punct de vedere al mediului, incluzive în raport cu toți cetățenii săi.

41. România are premise și un potențial promițător ca participant și contribuitor la dezbaterile și procesele de transformare din instituțiile și organizațiile din care face parte integrantă, inclusiv pe tematici fundamentale cum sunt **viitorul UE sau adaptarea NATO**, dar și în ce privește valențele strategice în promovarea securității naționale extinse pe care le aduc formate inovatoare, la a căror inițiere și dezvoltare a participat în ultimii ani și continuă să participe, precum formatul București 9, Inițiativa celor Trei Mări, diversele formate trilaterale.

1.2. România - stat rezilient în fața amenințărilor, care asigură securitate și prosperitate cetățenilor săi

42. Pe plan intern, **Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024** vine în sprijinul efortului național de modernizare a statului. Buna guvernare rămâne instrumentul prin care democrația trece din planul conceptelor și teoriilor în planul vieții reale și o condiție esențială a securității și prosperității, factorii implicați în procesul bunei guvernări fiind deopotrivă statul și societatea civilă.

43. **România este un stat stabil din punct de vedere politic, economic și securitar**, care investește resurse pentru a-și consolida și proiecta acest profil în regiune și în Europa.

44. Este important ca **România să se poată adapta, să anticipeze și să răspundă adecvat** provocărilor de securitate pe care le generează o lume în permanentă și accelerată transformare. Ca atare, devin esențiale cunoașterea și evaluarea prospectivă a proceselor interne și internaționale, precum și a tendințelor majore de evoluție a securității internaționale.

45. Sunt necesare eforturi pentru accelerarea transformării țării noastre într-un **stat rezilient**. România poate și trebuie să își continue procesul de modernizare și de adaptare la progresele tehnologice în toate planurile.

46. **Conceptul de reziliență** a României este abordat în dublă-cheie: capacitatea inerentă a entităților - indivizi, comunități, regiuni, stat - de a rezista și a se adapta articulat la evenimente violente, cauzatoare de stres, șoc, dezastre, pandemii sau conflicte, pe de o parte, și capacitatea acestor entități de a reveni cu celeritate la o stare funcțională, de normalitate, pe de altă parte.

47. **Consolidarea rezilienței și reducerea vulnerabilităților reclamă o strategie multidimensională flexibilă** și o perspectivă amplă asupra tuturor sistemelor, pentru reducerea riscurilor asociate unei crize, dar și pentru îmbunătățirea capacității de gestionare rapidă a mecanismelor de adaptare la nivel local, național și regional. **Reziliența acoperă toate stadiile unei situații de criză**, de la prevenție (atunci când este posibilă) la adaptare și limitarea efectelor (când este necesară), și include transformări pozitive care consolidează abilitatea generațiilor actuale și viitoare de a își asigura necesitățile.

48. În intervalul 2020-2024, mai mult ca oricând, **eforturile de consolidare a rezilienței trebuie să fie calibrate** pentru a răspunde noilor tipuri de amenințări - subtile și subversive - survenite inclusiv pe fondul evoluțiilor tehnologice. Prin urmare, **un rol central este acordat colaborării pe multiple planuri**: public-privat, cetățean-comunitate și civil-militar, care are ca scop consolidarea rezilienței societale și a infrastructurilor critice, responsabilitate aflată la intersecția sferelor socială și individuală, cu cea instituțională-publică și cu cea privată.

49. **Strategia de dezvoltare a unor instrumente eficiente pentru consolidarea rezilienței societale și a infrastructurilor critice include:**

- îmbunătățirea nivelului de conștientizare cu privire la acțiuni ostile/de influență derulate în spațiul public prin intermediul mass-media clasice sau online sau a think-tank-urilor, dificil de gestionat atunci când apar și factori noi cu impact în plan securitar, precum fake news, a căror sursă de proveniență este adesea, greu de identificat și atribuit;

- facilitarea dimensionării unor instrumente publice accesibile și transparente prin care să fie expuse sursele de dezinformare, produsele și narativele acestora;

- creșterea capacității instituțiilor de învățământ, cercetare, a think-tank-urilor și media de a identifica și combate mișcările de dezinformare susținute de actori statali sau non-statali ostili;

- creșterea nivelului de alfabetizare funcțională pentru dezvoltarea gândirii critice și pentru reducerea gradului de vulnerabilitate a populației în fața fenomenului de răspândire de informații false, care pot avea consecințe negative pentru securitatea națională;

- susținerea programelor de educație pentru sănătate și educație pentru situații de urgență;

- adoptarea de măsuri care să contribuie la reducerea fenomenului de *brain drain* concomitent cu implementarea unor programe de atragere de talent internațional;

- demararea unor programe ample de educație în ciclul gimnazial și cel liceal, în sfera competențelor digitale și a securității online, precum și pentru dezvoltarea deprinderilor necesare pentru combaterea informațiilor false, astfel încât să se diminueze vulnerabilitatea tinerei generații la asemenea provocări de tip hibrid, având ca efect creșterea rezilienței societale;

- conștientizarea populației, instituțiilor publice centrale și locale și mediului de afaceri asupra importanței măsurilor de protecție a infrastructurilor critice pentru funcționarea continuă și în siguranță a serviciilor și utilităților publice de bază (electricitate, apă, căldură, salubritate, transport în comun, servicii sociale).

50. Noile provocări din mediul de securitate internațional generează inclusiv necesitatea dezvoltării unor mecanisme de înțelegere, prevenire și reacție în rândul cetățenilor, atunci când se confruntă cu amenințări, riscuri sau vulnerabilități cu impact în planul securității naționale. Din această perspectivă, dezideratul național de creare a unui stat puternic și rezilient se află în interdependență cu nivelul culturii de securitate a cetățenilor săi.

51. Înțelegând că o cultură de securitate precară reprezintă o vulnerabilitate societală, consolidarea parteneriatelor instituțiilor din sistemul național de securitate cu entitățile publice și private contribuie la înțelegerea rolului pe care fiecare actor societal - stat, instituții publice, dar și entitățile private (corporații și indivizi) - îl are în procesul de asigurare a securității naționale.

52. În scopul garantării unui nivel ridicat de securitate și prosperitate cetățenilor săi, este necesar ca statul român să depună eforturi susținute pe linia consolidării capacității administrative a instituțiilor sale, astfel încât acestea să poată acționa concertat pentru:

- elaborarea și implementarea politicilor publice, circumscris intereselor socio - economice și strategice ale României;

- asigurarea unei dezvoltări durabile cu aplicarea strictă a legislației naționale și a directivelor și programelor UE în materie (prin reducerea decalajelor de dezvoltare, combaterea eficientă a schimbărilor climatice și îmbunătățirea calității mediului, racordarea la noile tehnologii și proiecte de cercetare-inovare, simplificarea fiscalității și demararea investițiilor strategice);

- asigurarea unui mediu economic performant, dinamic și competitiv, în plan investițional și antreprenorial, precum și a stabilității financiar-bugetare a statului;

- stimularea creșterii inteligente, sustenabile și incluzive la nivelul României, având ca scop asigurarea prosperității cetățenilor;

- asigurarea funcționalității neîntrerupte a macrosistemelor publice;

- dezvoltarea unui sistem educațional care să contribuie la acoperirea cerințelor actuale și de perspectivă ale pieței muncii, la competitivitatea României în plan internațional și care să permită accesul la educație de calitate tuturor persoanelor;

- consolidarea și dezvoltarea capacităților și capabilităților tehnologice, respectiv a infrastructurilor de cercetare și resurse umane din domeniul cercetare-dezvoltare-inovare, cu implicarea tuturor actorilor din mediul academic, de cercetare și cel economic.

53. Respectarea angajamentului ferm față de lege și dreptate, valorile democrației și principiile statului de drept, precum și modernizarea statului și instituțiilor sale reprezintă fundamente care asigură cetățenilor securitatea și prosperitatea la care sunt îndreptățiți.

Capitolul 2

INTERESE ȘI OBIECTIVE NAȚIONALE DE SECURITATE

2.1. Valori și principii fundamentale în definirea intereselor și obiectivelor naționale de securitate

54. Valorile, interesele și obiectivele naționale joacă un rol central în definirea strategiei naționale de apărare, oferindu-i legitimitate. Interesele naționale sunt perene și sunt definite în primul rând în Constituția României.

55. Interesele și obiectivele naționale au la bază respectarea unor valori, identice cu cele împărtășite de celelalte state membre ale Uniunii Europene și NATO, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, așa cum sunt ele definite în Constituția României.

56. Țară europeană, membră a UE și a NATO, România împărtășește aceleași valori ca și celelalte state membre, care se exprimă prin:

- **caracteristicile și atributele statului român:** național, suveran și independent, unitar și indivizibil;

- **valorile constituționale supreme:** democrația, demnitatea, drepturile și libertățile cetățenilor, dreptatea și pluralismul politic, manifestate în cadrul statului de drept, democratic și social;

- **coeziunea civică și climatul inter-etnic** bazat pe bună conviețuire și susținerea de către toți a valorilor și intereselor comune ale statului;

- **statul de drept;**

- **identitatea națională;**

- **economia de piață solidă și competitivă**, ca fundament al generării și valorificării eficiente a resurselor naționale necesare asigurării funcționării statului, securității și bunăstării cetățenilor.

57. Pentru ca aceste valori să fie promovate efectiv și eficient, Strategia se bazează pe respectarea unor principii, primordiale în acest sens fiind continuitatea și predictibilitatea. Într-un context geopolitic dinamic, este absolut esențial ca:

- **angajamentele asumate de țara noastră în raport cu aliații și partenerii noștri să fie caracterizate de continuitate**, ceea ce implică un grad ridicat de disponibilitate pentru cooperare și, respectiv, coerență în cadrul UE, NATO și parteneriatele strategice, îndeosebi cu SUA;

- **atitudinea și deciziile asumate de către România trebuie să fie predictibile**, să denote un comportament responsabil față de aliații și partenerii săi, cât și față de proprii cetățeni, de încredere, al unui stat amplasat într-o regiune de interes geopolitic semnificativ.

58. Pentru a asigura respectarea întocmai a valorilor și principiilor enunțate, Strategia va facilita implementarea politicilor de securitate și apărare, respectiv va promova următoarele atribute: eficiența, încrederea, pragmatismul, profesionalismul, prevenirea și anticiparea, pro-activitatea și managementul judicios al avuției naționale;

- **eficiența**, vizând adaptarea continuă a răspunsului la amenințările și provocările de securitate existente, în cadrul unei abordări cuprinzătoare, de natură să asigure un răspuns adecvat la provocări și amenințări de natură diferită, indiferent de zona de proveniență a acestora. Pentru punerea în aplicare a Strategiei, instituțiile cu responsabilități în domeniul securității naționale trebuie să dezvolte un set de capacități puternice, echilibrate și flexibile. Pentru promovarea și protejarea intereselor naționale de securitate, gestionarea riscurilor, amenințările și vulnerabilitățile cu care se confruntă, **România trebuie să dispună de resurse, forțe și mijloace proprii, corespunzător intereselor, profilului și potențialului său;**

■ **încrederea**, definită în sens societal larg, atât din punctul de vedere al încrederii cetățenilor în instituțiile statului român și al acestor instituții în propria misiune, cât și din punctul de vedere al relaționării cu mediul internațional, să se exprime, pe de o parte, în încrederea României în partenerii săi și în alianțele și comunitățile de valori din care face parte și, pe de alta, în încrederea partenerilor externi că România își îndeplinește responsabilitățile și obligațiile ce îi revin.

■ **pragmatismul**, ce implică adaptarea deciziei la evoluția situației concrete și conjugarea în mod realist și rațional a eforturilor tuturor actorilor instituționali în vederea implementării eficiente a politicilor de apărare și securitate având ca beneficiar final cetățeanul;

■ **profesionalismul** și respectarea expertizei specialiștilor în configurarea politicilor publice ce vizează securitatea națională;

■ **prevenirea și anticiparea**, ce derivă din necesitatea identificării și angrenării mijloacelor necesare pentru a combate, cu celeritate și eficiență organizațională, riscurile, amenințările și vulnerabilitățile la adresa securității naționale, printr-o abordare integrată civil-militară, după caz;

■ **pro-activitatea**, care presupune spirit de inițiativă și vizează identificarea și asumarea responsabilității alegerii variantei de răspuns adecvate formelor, în continuă evoluție și dinamică, de manifestare a amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților. Provocările la adresa securității vor fi abordate cât mai devreme posibil. În acest context, se impune îmbunătățirea mijloacelor de a identifica cât mai rapid riscurile viitoare la adresa securității și dezvoltarea capacităților de acțiune preventivă;

■ **managementul judicios al avuției naționale**, care are în vedere totalitatea valorilor materiale și spirituale ale României, între care și patrimoniul nostru cultural, care trebuie utilizate, sau după caz, puse în valoare, în folosul națiunii și al cetățenilor țării noastre.

2.2. Interese naționale de securitate

59. Interesul național de securitate este starea dezirabilă de existență a unei națiuni, a unei comunități organice și incluzive, care vizează apărarea și promovarea valorilor naționale fundamentale, asigurarea prosperității, garantarea respectării drepturilor și libertăților democratice, a protecției și securității membrilor ei. Aceasta constituie baza pentru dezvoltarea obiectivelor naționale interne și externe care garantează existența și identitatea statului, stabilitatea și continuitatea acestuia și definește misiunea/scopul acestuia și se referă la:

■ garantarea suveranității, a caracterului național, independenței, integrității teritoriale, unității și indivizibilității statului;

■ apărarea și consolidarea democrației constituționale și a statului de drept;

■ protejarea, apărarea și garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor cetățenilor și asigurarea securității și siguranței lor individuale și colective;

■ garantarea dreptului la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității etnice, cultural-lingvistice și religioase persoanelor aparținând minorităților naționale, în cadrul statului de drept și a democrației constituționale;

■ asigurarea unei dezvoltări economice sustenabile, cu gestionarea judicioasă a resurselor pentru asigurarea bunăstării cetățenilor;

■ garantarea dreptului la învățătură și la ocrotirea sănătății;

■ reducerea rapidă a decalajelor de dezvoltare și modernizarea marilor sisteme publice, precum cel de sănătate, educațional, de protecție socială și de transport, pentru furnizarea de servicii de calitate ridicată cetățenilor;

■ consolidarea profilului României în cadrul sistemului de alianțe, parteneriate și apărare colectivă de la nivel transatlantic;

■ participarea activă la consolidarea Uniunii Europene, precum și aprofundarea proceselor de integrare în interiorul acesteia;

- consolidarea capacității NATO de a răspunde eficient amenințărilor și provocărilor de securitate actuale și viitoare, pe baza unei relații transatlantice solide și a securității indivizibile a statelor aliate;

- consolidarea contribuției Uniunii Europene în domeniul securității și apărării, în complementaritate și sinergie cu NATO;

- continuarea asumării unui rol activ și substanțial de către cele două organizații în gestionarea amenințărilor și provocărilor de securitate care afectează direct România;

- consolidarea relației transatlantice, în spiritul cooperării dintre UE și SUA, pentru asigurarea securității și stabilității Europei;

- consolidarea multilateralismului și a unei ordini internaționale bazate pe regulile consfințite prin Carta ONU și prin documentele care stau la baza OSCE.

- valorificarea eficientă a avantajelor derivate din poziția geo-strategică a României.

2.3. Obiective naționale de securitate

60. Obiectivele naționale de securitate sunt reprezentate de repere obiective (dimensiunea teritoriului, resurse, populație, așezare geografică) și subiective (valori, intenții, așteptări) ale acțiunii practice întreprinse de stat prin instituțiile care îl reprezintă, respectiv prin strategiile și politicile naționale pentru realizarea și afirmarea intereselor sale naționale fundamentale.

61. Din perspectivă internă, obiectivele naționale de securitate vizează:

- consolidarea capacității naționale de apărare, menită să asigure integritatea teritorială, suveranitatea, unitatea, indivizibilitatea, independența României, caracterul național al statului, precum și securitatea poporului român;

- creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă, mecanismelor de cooperare interinstituțională și capacităților de combatere a amenințărilor asimetrice și hibride, capabile să asigure reziliența statului în situații de urgență ori de criză și să permită funcționarea continuă a instituțiilor și a serviciilor esențiale;

- asigurarea exercitării neîngrădite, de către cetățeni, a drepturilor și libertăților fundamentale;

- buna funcționare a justiției, și asigurarea ordinii de drept;

- înlăturarea deficiențelor care afectează buna guvernare, întărirea capacității, eficienței și obiectivității sistemului administrativ;

- prevenirea și contracararea activităților cu impact negativ major în plan social și asupra intereselor economice ale României, derulate de grupuri de interese, grupări de criminalitate organizată transfrontalieră sau entități străine ostile, având ca scop alterarea procesului decizional statal sau vizând domenii relevante pentru securitatea națională;

- prevenirea și combaterea infracționalității de toate felurile;

- asigurarea unui mediu economic predictibil, competitiv, performant și atractiv în plan investițional și antreprenorial precum și prevenirea și contracararea (in)acțiunilor cu potențial de afectare a capacității de finanțare sustenabilă a ansamblului sistemelor socio-economice, atragerea și gestionarea judicioasă a fluxurilor financiare aferente;

- prevenirea și contracararea amenințărilor generate de acțiunile informative ostile, precum și consolidarea sistemului de protecție a informațiilor clasificate la nivel național;

- dezvoltarea, precum și consolidarea securității și protecției infrastructurilor critice;

■ asigurarea securității și protecției infrastructurilor de comunicații și tehnologia informațiilor cu valențe critice pentru securitatea națională, precum și cunoașterea, prevenirea și contracararea amenințărilor cibernetice derulate asupra acestora de către actori cu motivație strategică, de ideologie extremist-teroristă sau financiară. Redimensionarea și reconstrucția sistemului de comunicații, la nivel național, conform cerințelor de calitate internaționale, astfel încât zonele de eșec ale pieței (acolo unde operatorii consideră că nu este oportun să investească) să fie compensate prin infrastructuri de comunicații finanțate din fonduri publice;

■ asigurarea securității alimentare și a calității mediului;

■ dezvoltarea consolidată, durabilă și adaptată schimbărilor sociale a marilor sisteme publice (sănătate, educație, protecție socială);

■ reducerea decalajelor inter și intra regionale interne și recuperarea celor existente față de statele UE din vestul continentului;

■ asigurarea capacității, coerenței și eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă;

■ promovarea identității naționale, inclusiv prin prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural, precum și prin încurajarea responsabilă a domeniilor de excelență;

■ prevenirea reacțiilor și tendințelor radicale sau extremiste, prin aplicarea strictă și nediscriminatorie a legii, prin respectarea pluralismului în societate și cultivarea toleranței la nivelul societății civile;

■ creșterea nivelului de reziliență în raport cu riscurile și amenințărilor asimetrice și de tip hibrid, de natură a afecta securitatea națională a României;

■ consolidarea culturii de securitate în instituțiile publice și private care gestionează informații strategice, a căror divulgare ar periclita interesele României sau ale aliaților săi;

■ racordarea la evoluțiile tehnologice, ca premisă pentru o dezvoltare consolidată în domeniile de importanță strategică;

■ cunoașterea, prevenirea și contracararea activităților care presupun încălcarea regimului de sancțiuni sau a embargoului internațional, respectiv a celor asociate traficului de armament convențional și produselor cu dublă utilizare, precum și a acțiunilor asociate activităților de proliferare a armelor de distrugere în masă și a vectorilor purtători;

■ dezvoltarea continuă, consolidată, durabilă și adaptată schimbărilor sociale și mondiale, a marilor sisteme publice conexe sănătății populației;

■ creșterea sprijinului statului român pentru diaspora și încurajarea diasporei românești să promoveze și să sprijine interesele României, inclusiv prin creșterea sprijinului statului român pentru aceste comunități;

■ prevenirea și contracararea activităților de criminalitate organizată, inclusiv transfrontalieră, care, prin acțiuni de influențare a capacității de decizie, activități economice ilegale, trafic de droguri de mare risc și migrație ilegală, pot afecta securitatea națională;

■ prevenirea și contracararea riscurilor de natură teroristă asociate activităților unor organizații de profil, prezenței pe teritoriul național a membrilor sau adepților unor astfel de entități, intensificării propagandei extremist-jihadiste, în special în mediul online, și a proceselor de radicalizare în România.

62. Din perspectiva politicii externe, România trebuie să urmărească consolidarea profilului său de actor internațional relevant, racordat principiilor și valorilor euro-atlantice - corespunzător nivelului de ambiție asumat la nivel politic și capacității de dezvoltare economică. Țara noastră este nu numai beneficiar, ci și contributor important la asigurarea securității regionale, europene și euro-atlantice.

63. Pe aceste coordonate și corespunzător intereselor naționale de securitate, **obiectivele naționale de securitate** vizează:

- consolidarea securității în regiunea Mării Negre și în regiunea Balcanilor, precum și cea a securității și stabilității celorlalte regiuni învecinate;

- consolidarea profilului țării noastre în NATO și UE și derularea în acord cu interesele României, prin implicarea noastră activă, a proceselor de adaptare și transformare în curs la nivelul acestora, atât în plan conceptual, cât și în planul îndeplinirii obiectivelor și misiunilor acestor organizații;

- consolidarea parteneriatului strategic cu SUA și a prezenței militare americane pe teritoriul României;

- aprofundarea cooperării cu ceilalți parteneri strategici ai României, precum și a cooperării în cadrul inițiativelor de cooperare regionale, inclusiv cu state de pe flancul estic al NATO și UE;

- creșterea nivelului de pregătire a personalului militar și a interoperabilității forțelor armate ale României în cadrul NATO;

- susținerea demersurilor NATO de consolidare a prezenței aliate unitare și echilibrate pe flancul estic, dar și în alte regiuni din aria de competență a NATO;

- consolidarea posturii NATO de descurajare și apărare în arealul Mării Negre, inclusiv prin dinamizarea parteneriatelor cu state interesate și îmbunătățirea capacității de cunoaștere a situației și avertizare timpurie;

- susținerea cooperării NATO-UE, cu asigurarea complementarității dintre cele două organizații în privința apărării și securității europene; în particular, se va urmări asigurarea coerenței inițiativelor UE (precum Procesul Anual de Analiză Coordonată a Apărării-CARD, Pooling and Sharing) cu instrumentele și procesele similare din cadrul NATO; susținerea noilor inițiative europene (Fondul European de Apărare-EDF, Cooperarea Structurată Permanentă-PESCO);

- sprijinirea implementării noului cadru de acțiune privind abordarea integrată a apărării și securității UE de-a lungul întregului ciclu de conflict;

- Susținerea procesului de maturizare a acțiunii în domeniul Politicii de Securitate și Apărare Comună-PSAC, ca o componentă centrală a creșterii rolului global al UE;

- valorificarea poziției României de stat cu viziuni pro-atlantiste asumate și partener strategic al SUA pentru menținerea echilibrului în relația SUA-UE;

- respectarea și promovarea principiilor și valorilor fundamentale ale Uniunii Europene;

- susținerea parcursului european al Republicii Moldova;

- proiectarea profilului României ca factor de stabilitate și promovare a valorilor UE în regiune, prin susținerea parcursului european al statelor aspirante din Parteneriatul Estic și Balcanii de Vest;

- promovarea intereselor politice, economice și de securitate în regiuni de relevanță strategică pentru țara noastră;

- reducerea fenomenului de *brain drain*, concomitent cu implementarea unor programe de atragere de talent internațional (*brain-gain*);

- valorificarea oportunităților României în formate colaborative relativ recente, congruente cu obiectivele și practicile NATO și UE, dar cu perspectivă ridicată de dezvoltare (precum Inițiativa celor 3 Mări, formatul București 9).

64. Maximizarea șanselor de materializare a **obiectivelor interne și externe** reclamă menținerea unui **nivel ridicat de ambiție** în promovarea acestora - de o manieră coerentă, fără discontinuități și redundanțe în relaționarea interinstituțională - de către toți actorii implicați la nivel politic, socio-economic și cultural, prin utilizarea tuturor canalelor disponibile la nivel politico-diplomatic și securitar.

Capitolul 3

EVALUAREA MEDIULUI DE SECURITATE

3.1. Tendințe majore cu potențial de afectare și influențare a mediului de securitate, în perspectiva anului 2024

65. Tendințele strategice înregistrate în ultimii ani ilustrează acumularea unui **potențial substanțial de reconfigurare a relațiilor dintre actorii cu interese globale**, cu efecte directe asupra stabilității și predictibilității sistemului internațional, iar revitalizarea competiției strategice globale confirmă tranziția spre o nouă paradigmă de securitate. Aceasta va accentua tendința spre o mai susținută activitate a statelor în plan bilateral, cu interese și alianțe de moment, conjuncturale, ceea ce va afecta și mai mult predictibilitatea mediului de securitate internațional.

66. **Atitudinea și acțiunile Federației Ruse, de încălcare a normelor dreptului internațional, generează perpetuarea și extinderea divergențelor cu unele state occidentale și NATO**, constituind obstacole serioase în identificarea soluțiilor viabile de asigurare a stabilității, predictibilității și securității.

67. **Reafirmarea unor state cu ambiții de lideri regionali**, care contestă sau chiar încalcă normele de drept internațional existente, determină creșterea riscurilor și a amenințărilor la adresa securității globale, în general și a României în particular.

68. **Revirimentul politicii de forță și asertivitate unor puteri non-occidentale** care contestă actuala ordine internațională liberală reprezintă variabilele majore care vor influența distribuția puterii în plan global și configurația balanțelor de influență și a echilibrelor regionale.

69. **Efectele pandemiei de Covid-19 în plan economic** vor afecta puternic relațiile dintre actorii globali și, de asemenea, vor obliga statele să-și canalizeze resursele pentru gestionarea problemelor interne. Actuala pandemie va avea și un impact de durată asupra situației globale de securitate.

70. **Fluxurile migraționiste** provenind din Orientul Mijlociu, Nordul Africii, Afganistan și Pakistan vor viza, în continuare, România ca rută secundară de tranzit către spațiul occidental. Acest context ar putea fi utilizat de persoane având conexiuni cu organizații extremist-teroriste, pentru accesarea teritoriului național. Expusă indirect, prin asociere cu statele europene implicate în combaterea terorismului, țara noastră rămâne o țintă de oportunitate.

71. **Amprente ale amenințărilor de securitate** se vor resimți din ce în ce mai pregnant în întreaga societate, în condițiile în care **actori ostili** multiplică tacticile de luptă și de implicare în afacerile interne ale statelor, incluzând amenințările **cibernetice și de tip hibrid**.

72. Pe fondul ascensiunii **tendințelor populiste** la nivelul unui număr crescut de actori statali, în spațiul european, dar și pe alte continente, va crește **distanțarea sistemelor politice și a liderilor acestora** de preocupările imediate și vitale ale cetățenilor. Se vor putea accentua astfel vulnerabilități ce țin de recursul la repliere națională, orientarea preponderentă spre interese strategice și tactice individuale.

73. Sub **impulsul dezvoltărilor tehnologice**, lumea contemporană va deveni, cel puțin pe termen mediu, un **spațiu de manifestare a unor riscuri și amenințări interconectate**, care vor crește complexitatea, incertitudinea și volatilitatea mediului global de securitate. Acestor tendințe li se adaugă creșterea relevanței actorilor non-statali - în contextul dezvoltării noilor tehnologii - și proliferarea și redimensionarea unor amenințări transfrontaliere, precum terorismul, hacktivismul și criminalitatea organizată. **Tendința exponențială de dezvoltare a tehnologiilor emergente** (5G, inteligența artificială, *big data*, *Internet of Things*, *cloud* și *smart computing*) generează, pe de o parte, nevoi de creștere și îmbunătățire a comunicațiilor care vor susține servicii digitale inovatoare menite să sprijine cetățenii și mediul de afaceri, iar, pe de altă parte, necesități de colectare și securizare a datelor și informațiilor vehiculate în sistemele respective.

74. Având în vedere că **rețelele 5G vor susține multiple aplicații de comunicații și tehnologia informațiilor** implementate inclusiv la nivelul infrastructurilor critice, confidențialitatea, integritatea și disponibilitatea telecomunicațiilor vor constitui probleme importante din perspectiva securității naționale. Vulnerabilități tehnologice ale rețelilor 5G ar putea fi exploatate pentru compromiterea în lanț a infrastructurilor interdependente, cu riscul provocării unor daune severe.

75. **Criptomonedele, tehnologia blockchain, inteligența artificială, machine learning, Internet of Things, big data** sau tehnologia cuantică sau *Internetul Ascuns (Dark Web-ul)* conturează perspective de utilizare a acestora în **planul criminalității organizate, infracționalității cibernetice, activităților de profil hacktivist, terorist sau extremist**, precum și operațiunilor ofensive coordonate de entități raliat intereselor unor actori statali. **Se profilează riscul adaptării acțiunilor ofensive cu caracter hibrid la evoluțiile tehnologice**, printr-o diversificare continuă a modalităților de acțiune și a resurselor coordonate, în scopul afectării intereselor naționale, inclusiv de securitate.

76. **Factorul demografic** și distribuția spațială a populației induc provocări cu impact asupra problemelor de securitate ale viitorului. Evoluția disproporționată a ritmului de creștere demografică, perpetuarea decalajelor economice între zonele dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, tendința de îmbătrânire a populației (manifestată pregnant în Europa), vulnerabilitatea la epidemii și pandemii, migrația forței de muncă și deteriorarea condițiilor sociale în zonele de criză și conflict vor fi elementele definitorii ale caracterului asimetric al evoluțiilor la nivel global.

77. **Pandemiile, degradarea calității factorilor de mediu, diminuarea resurselor și fluctuația cererii globale de energie** au potențialul de a genera sau de a accentua situațiile de criză.

78. **Efectele schimbărilor climatice** vor fi tot mai prezente și mai extinse, cu perspectiva de a se transforma într-o problemă de importanță critică, cu implicații inclusiv în sfera securității la nivel global, regional și național.

79. În ansamblu, „**diluarea**” multilateralismului poate complica modul în care comunitatea internațională, în primul rând partenerii României, vor răspunde la acest tip de tendințe, ce pot afecta și influența mediul de securitate

80. Pe termen mediu și lung, **mediul de securitate intern** va continua să fie influențat de **provocări** asociate:

- **eforturilor de consolidare a capacității administrative a statului român** pe linia elaborării și implementării politicilor publice, reducerii decalajelor de dezvoltare și a deficiențelor din marile sisteme publice;

- **intențiilor de orientare a actului de decizie** în folosul intereselor de grup, cu afectarea intereselor comunităților și a bugetului public sau european;

- **tendințelor de radicalizare a registrului discursiv sau acțional de factură extremistă;**

- **strategiilor unor actori statali și non-statali**, ce vizează diluarea autorității statului nostru sau a rolului regional al României, respectiv suprimarea sau afectarea suveranității, unității și indivizibilității statului român.

3.2. Coordonate esențiale ale evoluțiilor în planul securității la nivel global

81. **Mediul actual de securitate se caracterizează printr-un grad crescut de dinamism și impredictibilitate**, precum și prin globalizarea accentuată a amenințărilor și riscurilor, cu manifestări variate și cu potențial nelimitat de propagare geografică.

82. **Perpetuarea surselor tradiționale de risc** (revitalizarea competiției geostrategice) și a **amenințărilor asimetrice** (fenomenul terorist, proliferarea armelor de distrugere în masă), concomitent cu amplificarea unor **riscuri emergente** (atacuri cibernetice, acțiuni de tip hibrid, migrația ilegală, riscuri asociate schimbărilor climatice) accentuează percepția de **incertitudine și impredictibilitate a evoluțiilor din mediul de securitate global**.

83. Pre-eminența SUA în sistemul internațional va rămâne incontestabilă pentru viitorul previzibil, ceea ce din punctul de vedere al **interesului național al României** este un element-cheie. Pe de altă parte, doctrina și obiectivele de etapă **multi-deceniale ale Chinei** vor influența din ce în ce mai mult modul în care SUA percep rolul sistemic al acestui stat și îi răspund.

84. Arhitectura internațională de securitate va fi puternic modelată de redefinirea intereselor de securitate ale actorilor statali cu interese globale și de reconfigurarea relațiilor dintre aceștia. În condițiile în care nu se întrevăd premise notabile care să genereze o schimbare de paradigmă în relațiile dintre SUA și competitorii săi strategici, **zonele de intersecție a ambițiilor de hegemonie regională (Europa și Asia-Pacific)** vor fi cele mai expuse la transformări consistente în ceea ce privește evoluțiile de securitate.

85. Situația de securitate din Orientul Mijlociu, Nordul Africii și Asia (Coreea de Nord, Afganistan) va rămâne tensionată și fragilă, generând provocări în creștere în asigurarea stabilității regionale, cu reverberații negative în plan global. Impactul perpetuării instabilității situațiilor de securitate din aceste zone asupra intereselor României se află în directă legătură cu procesele de reconfigurare geostrategică majoră, ca urmare a intervenției unor actori internaționali, statali sau organizaționali.

86. Continuarea programelor de dezvoltare a capacităților militare ofensive ale statelor care contestă actuala ordine internațională și **scăderea nivelului de transparență și predictibilitate** a mecanismelor de menținere a echilibrului strategic erodează eforturile comunității internaționale pe dimensiunea **controlului armamentelor, neproliferării și dezarmării**.

87. Natura și rapiditatea schimbărilor induse de **avansul tehnologic cu potențial destabilizator** amplifică gradul de volatilitate al evoluțiilor securitare, miza principală fiind obținerea de avantaje naționale în domeniul economic și militar.

88. Schimbarea de paradigmă înregistrată la nivel global, prin preluarea tot mai frecventă de către zona online a activităților derulate până nu demult exclusiv în spațiul fizic, influențează în mod esențial întreg spectrul de securitate (raportat la cetățeni, instituții și entități private) și generează necesități noi de abordare în plan securitar.

89. Disputele, inclusiv de natură armată, pentru acces la resurse naturale, vor deveni mai acerbe, ca reacție intrinsecă la procesul natural de epuizare a acestora (accelerat de o exploatare intensivă și nesustenabilă) și respectiv la refacerea într-un ritm lent a anumitor resurse regenerabile.

90. În paralel, se reintensifică cursa înarmării, a multiplicării mijloacelor convenționale și neconvenționale, a perfecționării tehnologiilor militare, atât la nivelul puterilor principale, cât și pe multiple planuri regionale. Dezvoltarea de noi mijloace militare, din ce în ce mai puternice, extinderea lor în noi zone fizice precum arealele arctic și antarctic, spațiul cosmic sau în cel cibernetice, duc la creșterea gradului de insecuritate și la sporirea riscurilor, inclusiv accidentale.

91. Riscul declanșării unui conflict armat major între principalele puteri se menține redus. În schimb, se remarcă tendința de utilizare, de către unii actori statali, a tacticilor hibride, inclusiv amenințarea cu forța, pentru realizarea propriilor ambiții în zonele de interferență a intereselor geopolitice la nivel global și regional.

92. Evoluțiile tehnologice determină diversificarea și creșterea complexității riscurilor și amenințărilor de securitate, precum atacuri cibernetice, activități din domeniul informațional (acțiuni ostile/de influență derulate în spațiul public, dezinformare, răspândirea de știri false) și posibilitățile perturbatoare ale utilizării unor tehnologii de uz civil în acțiuni asimetrice și hibride.

93. Tendințele tehnologice pentru dezvoltarea de noi armamente sunt influențate de evoluția amenințărilor, dar și de dezvoltarea și maturizarea de noi tehnologii din zona bunurilor de larg consum, care ar putea fi utilizate în cadrul acțiunilor de tip asimetric și hibrid. Tehnologiile cele mai relevante pentru domeniul securității vor fi: vectorii hipersonici, tehnologia 5G, infrastructuri de comunicații cuantice, aplicațiile laser și electromagnetice, echipamente de monitorizare a spațiului aerian și submarin, inteligența artificială, platformele autonome.

94. **În domeniul economic**, creșterea interconectivității economico-financiare la nivel mondial potențează apariția unor vulnerabilități la nivelul sistemelor financiare în fața amenințărilor și dezechilibrelor.

95. Un risc ce trebuie luat în calcul permanent îl reprezintă **posibilele intersecții temporale ale unei derivate a ordinii internaționale, cu crize economice, punctuale sau generalizate, imprevizibile, în domenii precum pandemii, clima globală, evenimente catastrofale**, dar și prin **reapriinderea sau izbucnirea în vecinătățile europene imediate a unor focare de instabilitate**.

96. **În domeniul social**, mediul de securitate este influențat de asimetria evoluției demografice, urbanizarea rapidă, polarizarea societăților, accentuarea fenomenului de îmbătrânire a populației, migrația.

97. **Pentru România**, perspectivele de tensionare suplimentară a mediului internațional, de erodare a cooperării și de competiție sistemică pe multiple paliere, la nivel strategic, **constituie factori mai puțin favorabili atingerii obiectivelor naționale de securitate**, ceea ce va presupune acțiune externă hotărâtă **în favoarea unei ordini internaționale bazate pe reguli, a unității și solidității relației transatlantice**, a prezervării și eficientizării cooperării multilaterale în plan extins și în plan regional. **România va trebui să-și dezvolte mai mult relațiile în plan bilateral**, mai ales cu statele cu care are încheiate parteneriate strategice și cu care împărtășește preocupări comune de securitate.

98. **Proiectul european**, în evoluție rapidă, inclusiv pe dimensiunea de securitate și apărare și supus în prezent unor dezbateri intense, prezintă tot mai multă semnificație în calculul strategic și de interes național, cu efect asupra securității naționale în sens extins.

3.3. România și securitatea la nivel euro-atlantic

99. Pentru România, **definirea modalităților de asigurare a securității naționale se realizează prin interacțiunea între potențialul și postura națională și efortul și contribuția colectivă de gestionare a evoluțiilor de securitate**, asumate la nivel multilateral, în primul rând în NATO și în UE. Această paradigmă presupune adaptarea continuă a capacității naționale de gestionare a riscurilor și amenințărilor, cu accent pe componenta de **interacțiune și sinergie între instrumentele și capacitățile care pot fi angajate la nivel național**.

100. Ca stat aflat pe flancul estic al NATO și la frontiera estică a Uniunii Europene, **principalii vectori de promovare a stabilității și securității pentru România sunt constituiți de capacitatea națională și apartenența la aceste organizații**. Ambele și-au dovedit capacitatea de a-și îndeplini eficient obiectivele ce vizează asigurarea securității și prosperității economice a statelor membre, demonstrând, totodată, un potențial strategic solid de adaptare permanentă la evoluțiile mediului de securitate.

101. Pentru România, **regiunea Mării Negre reprezintă o zonă de maxim interes strategic**. Asigurarea securității pentru aceasta necesită o abordare cuprinzătoare, care să acopere, pe lângă domeniul militar, aspecte relevante din domeniile economic, transport, energie, mediu, reziliența societății.

102. **Principalul garant al securității României este reprezentat de capacitatea națională de apărare, dublată intrinsec de apartenența la NATO**. Articolul 3 al Tratatului de la Washington, subliniază obligația fiecărui stat de a-și dezvolta și menține capabilități suficiente pentru a rezista în fața unui atac armat. **Relația transatlantică reprezintă principalul element de susținere a solidarității și coeziunii aliate**. În acest sens, **angajamentul SUA oferă consistență și credibilitate efortului colectiv de apărare a statelor membre ale Alianței și este complementar acestuia**, cu impact inclusiv asupra securității europene în general, în prezent confruntată cu amenințări majore în zona de est a Europei.

103. Dezvoltările semnificative înregistrate la nivelul UE în domeniul securității și apărării, atât conceptual, cât și prin lansarea unor **inițiative practice de cooperare** vizând dezvoltarea capabilităților, inclusiv prin implementarea noii arhitecturi și a interoperabilității sistemelor de informații ale UE pentru frontieră și securitate contribuie la consolidarea formulelor de răspuns la provocările mediului internațional de securitate. Aprofundarea caracterului complementar al acestora cu demersurile și inițiativele dezvoltate în cadrul NATO va permite eficientizarea angajamentului comun al celor două organizații. În acest sens, contribuția UE prin politici și strategii adaptate va fi deosebit de importantă pentru gestionarea riscurilor și amenințărilor provenite din afara perimetrului european, precum **migrația ilegală, terorismul, traficul de persoane, de arme și droguri, aflux masiv de migranți.**

104. Potențialul de escaladare a tensiunilor existente în regiune, pe fondul consolidării posturii ofensive și agresivității Federației Ruse din ultimii ani și al perfecționării instrumentarului hibrid pe care îl utilizează, reprezintă o preocupare majoră de securitate în context național. Din această perspectivă, consolidarea posturii de descurajare și apărare a Alianței, mai ales pe **flancul său estic**, printr-o abordare unitară de la nord la sud, sporirea capacității UE de acțiune unitară și angajamentul SUA pentru **securitatea regiunii Mării Negre** reprezintă elemente-cheie și soluții durabile pentru asigurarea stabilității regionale. Pentru România rămâne prioritară **reconfirmarea relevanței Mării Negre**, cu importanță strategică în configurația regională de securitate. Tocmai de aceea, **în condițiile unui mediu de securitate dinamic și cu un grad mare de impredictibilitate,** adaptarea narativului folosit pentru a menține și spori atenția SUA, NATO și UE asupra importanței strategice a Mării Negre este un proces permanent și important pentru țară.

105. Deteriorarea semnificativă a situației de securitate din vecinătatea estică a NATO, precum și în Balcanii de Vest, pe fondul acțiunilor destabilizatoare ale unor state care promovează politici agresive și revizioniste, cu încălcarea normelor de drept și de comportament internațional, generează preocupări legitime pentru consolidarea posturii de securitate națională.

3.4. Postura strategică a României la nivel regional

106. În ultimii ani, România și-a consolidat rolul de stat aliat și actor regional care participă activ la asigurarea securității euro-atlantice și internaționale. Evoluțiile din vecinătatea estică și poziționarea la frontiera externă a UE și NATO reclamă, însă, asumarea de către statul român a unui **profil mai activ, din punct de vedere politic, diplomatic și economic, în procesul de consolidare a securității regionale.** Statutul României de **vector de stabilitate și furnizor de securitate regională** poate fi valorificat prin aplicarea consecventă a liniilor de politică externă asumate în ultimii ani, subsumate obiectivului de **stabilizare democratică și securizare a vecinătății României.**

107. Continuarea politicilor de sprijin în relație cu statele din regiunea Balcanilor de Vest și cele din Parteneriatul Estic - cu obiectivul major de ancorare definitivă și ireversibilă a acestora în arhitectura instituțiilor europene și euro-atlantice - rămâne una dintre prioritățile strategice ale politicii externe și de securitate ale României.

108. Cooperarea regională reprezintă unul dintre principalele instrumente de promovare a contribuției României la consolidarea mediului de securitate din imediata sa vecinătate, pe coordonatele integrării europene și euro-atlantice. Paradigma cooperării regionale este însă și ea afectată de deteriorarea semnificativă a securității, în special în **vecinătatea estică a României.** În acest context, **acțiunile Federației Ruse** contribuie la deteriorarea stabilității regionale, cu impact defavorabil direct asupra rezilienței statelor din regiune, în primul rând Republica Moldova, Ucraina și Georgia, respectiv asupra realizării obiectivelor acestor state în relație cu Uniunea Europeană și/sau NATO, așa cum acestea le-au definit în documentele naționale relevante, de orientare strategică.

109. Acțiunile constante ale **Federației Ruse** de consolidare a propriilor capacități militare ofensive în Marea Neagră și de creare a unui sistem de interdicție regională și restricționare a accesului care să asigure controlul asupra bazinului pontic și contrabalansarea acțiunilor de dezvoltare a capacităților militare aliate pe flancul estic al NATO reclamă o **postură națională de apărare consolidată și continuarea atitudinii active a României** în scopul consolidării posturii aliate de descurajare și apărare în regiune.

110. Pentru **România**, cooperarea regională în imediata vecinătate prezintă oportunități semnificative pentru consolidarea mediului de securitate din regiune, prin dezvoltarea de proiecte concrete. Demersurile inițiate în cadrul **Formatului București (B9)**, **Inițiativei celor Trei Mări** sau la nivelul **trilateralei în domeniul securității și apărării** Turcia-România-Polonia vor continua să sprijine dezvoltarea cooperării între statele din regiune, contribuind, totodată, la consolidarea contribuției acestora la îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul NATO și al UE.

3.5. Dimensiuni ale securității cetățeanului, comunităților și națiunii

111. La nivel European, **sistemele de educație** se află într-un proces profund de schimbare sub impactul evoluțiilor demografice, dar și al noilor tehnologii, iar dezvoltarea competențelor tinerei generații și a adulților care participă la diverse activități de recalificare va fi cheia viitorului. În perioada următoare, în învățământul superior accentul va cădea pe constituirea de rețele de universități, alianțe academice transnaționale care vor deveni universitățile viitorului, promovând valorile și identitatea europeană.

112. **România** va participa la inițiativele europene și internaționale din domeniile emergente, precum tehnologiile cuantice, materialele noi și energia regenerabilă. Accesul la finanțarea proiectelor europene de cercetare va rămâne una competitivă și va necesita o augmentare a capacității cercetătorilor români de a accesa granturi și de a participa la proiecte internaționale.

113. Consolidarea **dimensiunii culturale a securității** vizează facilitarea accesului cetățenilor la cultură și stimularea diversității mijloacelor de expresie culturală, implicând asigurarea unui mediu favorabil pentru libertatea de exprimare. Cultura este un pilon de dezvoltare durabilă, fiind nevoie de dezvoltarea politicilor publice de protejare a patrimoniului cultural și de asigurare a securității ecosistemului cultural-creativ. Cultura română va fi promovată mai activ în circuitul internațional, ca mijloc de favorizare a toleranței, a unei mai bune cunoașteri reciproce și a diversității.

114. Complementar, se va asigura **operaționalizarea proiectului “România educată”**, având drept obiective centrale creșterea calității actului educațional, reducerea inechității și a pierderilor de capital uman, precum și pregătirea cetățenilor pentru viața civică într-o epocă de intensă circulație informațională. Între altele, această strategie va determina:

- o ameliorare a procesului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, precum și a managerilor din educație;
- o mai bună corelare între sistemul educațional, domeniul cercetării și piața muncii;
- reducerea decalajelor de calitate dintre mediul urban și cel rural și a abandonului școlar;
- asigurarea securității copilului în interiorul instituțiilor de învățământ;
- dezvoltarea unui sistem de educație timpurie de calitate, contribuind la compatibilizarea vieții de familie și a activității profesionale;
- internaționalizarea și europeanizarea învățământului universitar, cu scopul întăririi cooperării cu alte state din UE, a atragerii de talent internațional și a facilitării accesului României la proiecte internaționale de cercetare și dezvoltare tehnologică;
- accelerarea procesului de asigurare a accesului la educație pentru sănătate pentru elevi și studenți, care să includă componente privind conduita în caz de pandemie.

115. Această strategie va fi completată de dezvoltarea unor instrumente eficiente pentru consolidarea rezilienței societale, care să includă:

- îmbunătățirea nivelului de conștientizare cu privire la acțiuni ostile/de influență derulate în spațiul public prin intermediul mass-media clasice sau online (dificil de gestionat atunci când apar și factori noi cu impact în plan securitar, precum dezinformarea sau răspândirea/fabricarea de știri false);

- includerea în curricula educațională a dezvoltării gândirii critice cu privire la riscurile asociate agresiunilor informaționale;

- introducerea pe scară largă a programelor de educație din sfera competențelor digitale și a securității online.

Capitolul 4

AMENINȚĂRI, RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI

116. În înțelesul Strategiei, conceptele de amenințare, risc și vulnerabilitate au același înțeles cu cel promovat prin Strategia de Apărare a Țării 2015-2019 și în Ghidul Strategiei 2015-2019, respectiv:

Amenințări: acțiuni, fapte sau stări de fapt, capacități, strategii, intenții ori planuri ce pot afecta valorile, interesele și obiectivele naționale de securitate și/sau sunt de natură să pună în pericol direct sau indirect securitatea națională, prin afectarea caracterului național, a suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale, a funcționării normale a instituțiilor statului, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și a organizării comunităților umane;

Riscuri: probabilități de producere sau manifestare a oricărui eveniment, situație, condiție cu potențial de manifestare incert, a cărui concretizare ar conduce la afectarea în orice mod a funcționării normale a instituțiilor statului, organizării și funcționării comunităților umane, precum și a vieții, integrității fizice a cetățenilor, într-o împrejurare dată sau context determinat.

Vulnerabilități: deficiențe funcțional-sistemic/structurale care pot fi exploatate sau pot contribui la materializarea unor amenințări sau a unor riscuri, determinând slăbirea capacității statului de a diminua impactul evenimentelor cu potențial de afectare gravă a funcționării normale a instituțiilor sale, a vieții și integrității fizice a cetățenilor și organizării comunităților umane, precum și a capacității de protejare, apărare și promovare a valorilor, intereselor și obiectivelor naționale de securitate.

4.1. Amenințări

117. Noile provocări cu impact asupra mediului de securitate **prefigurează tot mai accentuat tendința adversarilor statali și non-statali** (entități informative, grupuri de interese sau presiune etc.) de a exploata capacitatea limitată a comunităților, și a societății în general, de a se proteja în fața imixtiunilor ostile.

118. **Criza economică cauzată de pandemia de Covid-19** va afecta sever economia mondială și va pune la încercare coeziunea tranatlantică și la nivelul UE.

119. **Consolidarea potențialului militar în vecinătatea României, inclusiv pe flancul estic**, respectiv pe frontiera NATO (militarizarea Crimeii și în general, a bazinului Mării Negre de către **Federația Rusă**, desfășurarea exercițiilor militare și consolidarea capabilităților prin intermediul cărora pot fi desfășurate operațiuni ofensive și defensive, de către aceasta), generează provocări majore la adresa intereselor strategice naționale vizând securizarea frontierelor UE și NATO și, respectiv, asigurarea securității energetice și a stabilității în Regiunea Mării Negre.

120. **Comportamentul ofensiv/agresiv**, inclusiv în plan economic, al unor entități statale ale căror interese sunt contrare celor ale țării noastre, blocajele în parcursul european/transatlantic și/sau perpetuarea instabilității în domeniul economic pot determina evoluții cu impact securitar negativ în vecinătatea României și în Regiunea Mării Negre.

121. **Temporizarea proceselor de adaptare a Alianței la amenințările din vecinătatea estică și sudică**, perpetuarea dezechilibrelor pe dimensiunea flancului estic și modificările pozițiilor unor aliați privind raportarea la Federația Rusă prezintă potențialul unor influențe negative la adresa situației de securitate a României.

122. **Volatilitatea stării de securitate în Balcanii de Vest** se corelează cu perspectivele limitate în soluționarea conflictelor înghețate din regiune și conservarea focarelor de conflict în Caucazul de Sud, constituind un factor de instabilitate.

123. Instabilitatea din Orientul Mijlociu și Africa de Nord va continua să proiecteze amenințări majore în plan securitar, în spațiul european și în particular occidental, asociate în principal radicalismului islamist.

124. Amenințarea teroristă manifestă un spectru acțional în continuă dinamică și diversificare, care generează riscuri persistente la adresa personalului civil și militar detașat în teatrele de operații, în conformitate cu angajamentele asumate de România la nivel euro-atlantic. În pofida tendinței descendente al atacurilor de acest tip, terorismul, îndeosebi cel de factură jihadistă, va continua să fie una dintre amenințările majore la adresa securității globale și comunitare. În România, **fenomenul terorist își menține caracterul conjunctural**, dependent de evoluțiile din spațiul extern. Expusă indirect, **prin asociere cu NATO, UE, SUA și statele europene** implicate articulat în combaterea flagelului, țara noastră rămâne o țintă de oportunitate. **Acțiunile informaționale ostile radical islamiste** rămân principalul factor de alimentare a proceselor de (auto)radicalizare, care a devenit unul dintre riscurile securitare semnificative în România, însă fără a atinge o anvergură de fenomen.

125. Acțiunile informative ostile continuă să vizeze dezvoltarea unor puncte de sprijin, utilizate în scop de influență, obținerea de informații cu privire la evoluțiile interne, necesare susținerii proceselor decizionale din statele de proveniență, dar și pentru rafinarea și dezvoltarea bazelor de sprijin și a canalelor de propagandă, cu potențial de obstrucționare a proiectelor strategice ale României și a deciziilor în stat. Parteneriatele strategice ale României și politicile promovate în acord cu statutul de membru al UE și NATO mențin țara noastră în atenția spionajului străin, nivelul de intruziune și ofensivitate oscilând în funcție de interesele statelor agresoare în raport cu Bucureștiul și alianțele sau parteneriatele noastre.

126. Acțiuni ostile de influență derulate în spațiul public, având ca scop schimbarea de percepții și influențarea comportamentului societății civile, constituie o amenințare constantă la adresa securității sociale, având potențialul de a se amplifica pe fondul diversificării mijloacelor de comunicare în mediul *online*.

127. Atacurile cibernetice lansate de entități statale și non-statale (grupări de criminalitate cibernetică, grupări de hackeri cu sau fără motivație ideologică, politică sau extremist-teroristă) asupra infrastructurilor informatice și de comunicații cu valențe critice reprezintă o amenințare consistentă la adresa securității naționale, intensitatea, complexitatea și diversitatea acestora plasându-se pe o tendință evolutivă, în continuă creștere.

128. Integrarea tehnologiilor emergente și disruptive în instrumentarul ofensiv al entităților cibernetice multiplică exponențial sursele de amenințare și potențează soluțiile de disimulare a operațiunilor cibernetice în vederea creării aparenței unei apartenențe false.

129. Proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor purtători, precum și transferurile ilegale de produse cu utilizare militară și/sau produse cu dublă utilizare pot cunoaște dezvoltări imprevizibile în condițiile declanșării unei noi curse a înarmărilor cu arme convenționale sau nucleare. Se menține probabilitatea ca **entități românești să fie atrase** (indirect, neintenționat) în relaționări comerciale pe spații supuse restricțiilor internaționale și/sau cu entități ce se regăsesc pe liste de sancțiuni internaționale.

130. Fenomenul de criminalitate organizată se menține la cote ridicate, grupuri de interese continuând să se implice în activități economice ilegale de mare amploare (evaziune fiscală, spălare de bani, contrabanda cu produse accizabile, contrafaceri). România reprezintă, de asemenea, predominant, un spațiu de tranzit pentru **migrația ilegală și pentru rutele traficului internațional de droguri de mare risc**, grupări de criminalitate organizată autohtone implicându-se preponderent pe palierul de intermediere sau sprijin.

131. Criminalitatea informatică se situează pe o tendință ascendentă, tot mai multe grupări autohtone specializându-se în activități ilicite din această sferă (compromitere de ATM-uri și POS-uri; clonări de carduri; acces neautorizat în sisteme informatice, interceptarea ilegală de date informatice, postare de anunțuri fictive pe site-uri de comerț intens accesate, infectarea sistemelor

informatice cu *ransomware*, preluarea sub control de resurse informatice pentru minarea de monede virtuale, dar și utilizarea sau exploatarea criptomonedelor pentru derularea de operațiuni ilicite din zona economică).

132. Acțiunile, faptele, strategiile, intențiile sau planurile unor actori statali și non-statali, care au ca scop subminarea autorității și afectarea atributelor fundamentale ale statului român (caracterul național, suveran, unitar, independent și indivizibil) ori incitarea la fapte ce pot periclita ordinea statului de drept, continuă să reprezinte o amenințare la adresa securității naționale.

133. Distorsiunile de pe piețele energetice, precum și acțiunile, sau după caz, inacțiunile care lezează interesele economice strategice ale României coroborate cu proiectele concurente ale unor actori statali sau non-statali afectează eforturile României de asigurare a unui nivel suficient al securității energetice.

134. Interferențe nedorite și preluări străine ostile ale unor operatori economici de interes național și a unor procese vitale precum telecomunicațiile, energia și porturile pot dăuna securității naționale și ordinii publice. Infrastructurile necesare bunei desfășurări a vieții social-economice sunt, în lipsa unor eforturi conjugate și coerente de modernizare, digitalizare și finanțare optimă, expuse agresiunilor interne și externe și pasibile a fi aduse în stare de nefuncționare.

4.2. Riscuri

135. Tentația așa-numită iliberală, resimțită în ultimii ani în Europa de Est - combinată sau nu cu opțiuni strategice formulate pragmatic, dar în mod cert asociată unei interpretări aproximative a valorilor democratice - rămâne un risc de contaminare în plan regional, cu potențiale repercusiuni asupra dezvoltării economice și a capacității de reziliență a României.

136. Evoluția Republicii Moldova reprezintă un risc, din cauza perspectivei contrabalansării orientării europene cu orientarea pe direcția eurasiatică. Reducerea șanselor căii europene pentru Republica Moldova facilitează accentuarea unor riscuri pe liniile descrise în această strategie, în mediul de securitate proxim și pentru securitatea națională.

137. Stagnarea indefinită a extinderii UE în zona Balcanilor de Vest, ceea ce ar echivala cu perpetuarea în proximitatea noastră geografică a unei zone gri, potențial spațiu de manifestare în vecinătate a unor calcule geopolitice, regionale și globale, constituie un risc la adresa intereselor României.

138. Riscurile dinspre sud la adresa statelor UE și NATO constituie, în mod indirect, riscuri la adresa României. Țara noastră trebuie să se implice în răspunsul la acestea, nu din simplă solidaritate, ci din conștientizarea interesului propriu de contracarare a acestor riscuri.

139. Posibilele intersecții temporale ale unei derive accentuate a ordinii internaționale și cu tendința de destructurare a multilateralismului, cuplată cu elemente de criză, punctuale sau generalizate, accentuat imprevizibile, în domenii precum clima globală, pandemii, evenimente catastrofale, dar și prin perpetuarea, reaprinderea sau izbucnirea, în primul rând în vecinătățile europene imediate, a unor noi focare regionale de instabilitate.

140. Absența unei planificări bugetare multianuale reale, care să determine asumarea și respectarea unor programe strategice de investiții produce efecte negative în dezvoltarea infrastructurii, a economiei în general, precum și în ceea ce privește modernizarea și dezvoltarea capacităților forțelor armate și respectarea angajamentelor privind cheltuielile militare.

141. Persistența infrastructurii precare, deficitul de resursă specializată și subfinanțarea în toate domeniile socio-economice, coroborate cu capacitatea instituțională redusă de a accesa surse de finanțare nerambursabile, de a corela politicile publice cu interesele naționale și misiunile strategice asumate în diferite domenii, dar și de a realiza în mod corespunzător activitățile de control.

142. Acțiunile nelegitime întreprinse de grupuri de interese sunt de natură să afecteze grav modul de elaborare și implementare a politicilor publice, respectiv de gestionare a bugetelor alocate în interesul comunităților. Se menține o performanță redusă în asigurarea **serviciilor publice esențiale**, pe fondul capacității limitate de gestionare sau operaționalizare a serviciilor sau proiectelor conexe.

143. Perpetuarea unor disfuncții trenante în organizarea **marilor sisteme publice** afectează drepturile fundamentale ale cetățenilor. Riscurile derivă, în continuare, din funcționalitatea redusă a **marilor sisteme publice de sănătate, educație și asistență socială**, pe fondul deficiențelor cu caracter generalizat, conexe modului de alocare și gestionare a resurselor, dar și insuficienței acestora.

144. Intensificarea propagandei islamist-jihadiste globale alimentează riscurile radicalizării pe teritoriul național, inclusiv în rândul cetățenilor români, conferind perspective dificil de anticipat și contracarat.

145. Accentuarea declinului demografic (mortalitate infantilă peste media europeană, spor natural negativ, migrație). Lipsa unei perspective de redresare a echilibrului demografic amplifică tendința de îmbătrânire a populației și perturbă piața muncii. În același timp, scăderea rezultatelor înregistrate de România în diverse studii educaționale comparative indică riscul cronicizării **lipsei de capital uman**, aspect care poate încetini sau chiar preveni convergența României cu indicatorii sociali și economici comuni la nivelul Uniunii Europene.

146. Dificultățile de ordin economic, perpetuarea economiei subterane și a corupției, nivelul crescut al **evaziunii fiscale** coroborat cu gradul redus de colectare a taxelor și impozitelor, **infrastructura deficitară**, precum și **reziliența redusă a sistemului fiscal** în raport cu evoluțiile externe limitează **perspectivele de dezvoltare a României și capacitatea de promovare** a obiectivelor sale politico-militare, diplomatice și de imagine în plan extern. Conex, **dificultățile în asigurarea sustenabilității bugetare** afectează creșterea economică, respectiv dimensionarea și alocarea eficientă a cheltuielilor publice.

147. Dificultățile în gestionarea fondurilor europene și implementarea proiectelor au în continuare impact semnificativ asupra gradului de accesare și absorbție a finanțării comunitare alocate României.

148. Riscul dispariției patrimoniului cultural este generat de starea proastă de conservare a unor bunuri culturale imobile, mobile și imateriale, capacitatea administrativă insuficientă, interese contrare și necunoaștere, precum și de factori naturali cu un comportament greu de prevăzut în contextul schimbărilor climatice. Degradarea continuă și accelerată a patrimoniului cultural poate conduce la pierderea elementelor care definesc atât identitatea națională, cât și multiculturalitatea patrimoniului din România.

149. Evoluțiile în plan intern și regional pot genera și alți factori de risc de natură:

- **a inhiba sau limita capacitatea României de promovare a intereselor naționale** în străinătate, îndeosebi în spațiul euro-atlantic și de valorificare a oportunităților ce decurg din angrenarea în formatul euro-atlantic, ce ar putea contribui la funcționarea optimă a economiei naționale;

- **a duce la alterarea** - de către entități străine și/sau grupuri de interese sau de criminalitate economico-financiară - a **procesului decizional statal strategic** sau care vizează domenii relevante pentru securitatea națională, inclusiv cu afectarea echilibrului pe segmente economice semnificative;

- **a afecta capacitatea de finanțare sustenabilă a ansamblului sistemelor socio-economice**, atragerea și gestionarea judicioasă a fluxurilor financiare aferente;

- **a se reflecta negativ** asupra stabilității economice necesare dezvoltării statului român, în domenii vitale, cu infrastructurile aferente (inclusiv cele critice) - energie, industrie, transporturi, agricultură/siguranță alimentară, protecția mediului și silvicultură, tehnologia informației și comunicații, fonduri publice și europene, piețe financiar-bancare;

■ **a distorsiona dezvoltarea culturii de securitate**, cu posibile consecințe ireparabile, pe oricare dintre segmentele vizate de interesele naționale, inclusiv cel economic.

150. Grupările de criminalitate organizată continuă să acționeze pentru atragerea în sfera de influență a unor funcționari publici, pentru a evita sau diminua măsurile de răspuns instituțional. Activitățile rețelelor de criminalitate transfrontalieră specializate în contrabanda cu produse puternic accizate sau de larg consum, migrație ilegală și trafic de droguri, dar și ale grupărilor de criminalitate informatică, preocupate de extinderea ariei operaționale, reprezintă un factor de risc cu impact crescut asupra securității naționale.

151. Persistă un risc de creștere, punctuală și imprevizibilă, a **acțiunilor extremiste**, în funcție de anumite evoluții ale vieții sociale sau în sînjul evoluțiilor fenomenului la nivel european.

152. Utilizarea **noilor tehnologii** de către entități ale criminalității organizate și infracționalității cibernetice, grupări și organizații cu profil terorist sau extremist și actori interesați să dezvolte acțiuni ofensive **se va situa pe un trend ascendent**.

153. Dependența serviciilor de comunicații de un **număr restrâns de furnizori de tehnologie** sau existența unor **fluxuri nesecurizate de achiziții de tehnologii** utilizate în furnizarea de servicii esențiale sau critice reprezintă un fenomen cu impact asupra disponibilității și integrității rețelelor de comunicații.

154. Riscul declanșării unui conflict armat interstatal se menține redus, dar se profilează riscul adaptării operațiunilor ofensive cu caracter hibrid la evoluțiile tehnologice, printr-o diversificare continuă a modalităților de acțiune și a resurselor coordonate, în scopul afectării intereselor naționale, inclusiv de securitate.

155. Surse suplimentare de riscuri sunt reprezentate de:

■ **perspectiva regândirii** regimurilor de control al armamentelor, creșterea bugetelor de apărare și accelerarea ritmului de dezvoltare a capacităților militare ale unor actori statali;

■ **volatilitatea stării de securitate în Balcanii de Vest**, alături de conservarea focarelor de conflict din regiunea extinsă a Mării Negre și perspectivele limitate în soluționarea conflictelor înghețate din regiune, în paralel cu lipsa de transparență asociată armamentului Federației Ruse staționat în regiunea separatistă transnistreană și cu tendința de prelungire a crizei de securitate din estul Ucrainei, declanșată în contextual anexării ilegale a Crimeii;

■ **fenomene cu probabilitate redusă**, dar cu impact major: confruntări militare de joasă intensitate, dar persistente în timp; aflux masiv de migranți; dezastre ecologice, catastrofe naturale; agresiuni la adresa calității factorilor de mediu sau alte calamități.

4.3. Vulnerabilități

156. Capacitatea instituțiilor statului de a evalua și diminua impactul riscurilor și amenințărilor este limitată de **persistența unor vulnerabilități** în: alocarea și gestionarea fondurilor publice, respectiv în accesarea fondurilor europene (inclusiv a celor subsecvente Cadrului Financiar Multianual 2021-2027); normarea și organizarea unor domenii esențiale precum sănătatea și educația; elaborarea și implementarea politicilor publice.

157. **Acțiunile de deturnare a actului de decizie** generează prejudicii bugetului public, afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, decizia în folosul cetățenilor și comunităților, încrederea în instituțiile statului, dar și imaginea și credibilitatea statului la nivel internațional.

158. **Persistența unor lacune legislative în domeniul securității naționale** sau în ceea ce privește contracararea agresiunilor informaționale, respectiv pe palierul reglementării instrumentelor necesare prevenirii și contracarării propagandei cu scop destabilizator, inclusiv în eventualitatea unor campanii de tip hibrid.

159. **Întârzierea derulării unor programe de înzestrare esențiale** pentru modernizarea capacităților de supraveghere și de răspuns în situație de criză și de război.

160. Capacitatea redusă de reziliență a sistemului medical, în cazul în care pandemia de COVID-19 va avea un caracter ciclic, sau se va manifesta o altă pandemie. Globalizarea și posibilitățile nelimitate de a călători rapid în întreaga lume reprezintă o provocare la adresa sănătății oamenilor, inclusiv a cetățenilor României. Existența unor virusuri și bacterii rezistente la medicamente produce consecințe negative asupra sănătății oamenilor, a economiei și mediului societal, așa cum s-a întâmplat cu pandemia de COVID-19. **Provocarea majoră în acest caz este asigurarea unui răspuns adecvat și eficient din partea statului în combaterea riscurilor epidemice** și a consecințelor acestora, pregătirea corespunzătoare a procedurilor și disponibilitatea numărului relevant de personal medical, precum și luarea măsurilor de protecție necesare.

161. Capacitatea instituțiilor de implementare a politicilor statului în beneficiul cetățeanului este limitată de menținerea unor vulnerabilități în utilizarea eficientă a banilor publici, accesarea și gestionarea fondurilor europene și implementarea de proiecte viabile de dezvoltare și modernizare a marilor sisteme publice și a infrastructurii autohtone.

162. Persistența unor deficiențe de gestionare sau de comunicare publică ale autorităților naționale în momente sensibile, urgențe civile sau situații de criză (inclusiv în situația decretării unei stări de urgență, generate de pandemii) poate afecta asigurarea funcționării în condiții optime a mecanismelor și sistemelor interne de management al situațiilor de acest tip.

163. Nivelul redus de securitate cibernetică a infrastructurilor de comunicații și tehnologia informației din domenii strategice (inclusiv ca efect al vulnerabilităților tehnologice și procedurale ale infrastructurilor deținute de operatorii de comunicații) facilitează derularea de atacuri cibernetice de către actori statali sau non-statali.

164. Acutizarea decalajului tehnologic și valorificarea insuficientă a beneficiilor conferite de utilizarea noilor tehnologii în marea majoritate a domeniilor de activitate pot genera un impact negativ în planul dezvoltării și competitivității economice, pe linie de cercetare-dezvoltare-inovare și, pe termen mediu și lung, în asigurarea securității naționale.

165. Decalajele de dezvoltare economică - în general, dar mai ales în perspectiva tranziției către o economie „verde” și „circulară”, capabilă să facă față schimbărilor climatice și dezvoltării durabile - în materie de infrastructuri, conexiuni, transport, din interiorul Uniunii Europene, care afectează în mod special România și statele vecine ei.

166. Calitatea scăzută a actului educațional, care plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană cu privire la rezultatele școlare comparate internațional (PISA), rata de finalizare a studiilor universitare sau accesul la programe de formare pe tot parcursul vieții.

167. Deprofesionalizarea administrației publice ca urmare a politizării excesive și a alterării procesului de selecție, evaluare și promovare, cu impact negativ asupra performanței instituționale.

168. Nivelul scăzut al culturii de securitate la nivelul societății civile și al aparatului decizional poate fi exploatat de entitățile informative ostile în scopul obținerii de informații sau desfășurării acțiunilor de influență.

169. Insuficiența demersurilor conjugate și coerente de modernizare, digitalizare și finanțare a proiectelor de infrastructură necesare bunei desfășurări a vieții social-economice.

Capitolul 5

DIRECȚII DE ACȚIUNE ȘI PRINCIPALELE MODALITĂȚI PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

170. Securitatea națională a României este **rezultatul acțiunii coerente și coordonate a statului** în mai multe planuri ale acțiunii strategice, care, corespunzător specializării instituțiilor publice responsabile, definesc **dimensiunile de realizare a stării de securitate** precum și a percepției acesteia de către cetățeni, în primul rând, dar și de către instituțiile publice, de către opinia publică internațională și de aliații și partenerii țării noastre. Însumarea tuturor activităților desfășurate și acțiunilor întreprinse, în cadrul arealului acestor dimensiuni definesc securitatea națională ca stare generală a societății românești.

171. **Interesele și obiectivele naționale de securitate** constituie bază de pornire în elaborarea direcțiilor de acțiune pentru asigurarea securității naționale. **Direcțiile de acțiune** care privesc securitatea națională sunt centrate pe consolidarea tuturor capacităților de care dispune România pentru a preveni, descuraja și a se apăra împotriva oricăror acțiuni agresive ce vizează statul sau cetățenii acestuia.

172. **Direcțiile de acțiune** specifice dimensiunilor de materializare în practica socială a securității naționale a țării noastre au drept obiectiv fundamental **implementarea intereselor naționale ale României**, în marja obiectivelor strategice ce decurg din acestea și utilizând de o manieră agregată totalitatea instrumentelor de putere ale statului, în proporții adecvate dinamicii mediului de securitate, a pericolelor și provocărilor ce derivă din aceasta. Circumscrie principiilor promovate de Strategie, direcțiile de acțiune sunt corelative domeniilor în care se manifestă și la care se adaptează - domenii identificate ca dimensiuni, conform conceptului securității naționale extinse, respectiv dimensiunile de apărare, diplomatică, informații, contrainformații și de securitate, ordine publică, managementul situațiilor de criză, economică și energetică, societală.

5.1. Dimensiuni de realizare a securității cetățeanului, comunităților și națiunii

173. Dimensiunile de realizarea a securității naționale trebuie înțelese în acțiunea lor sinergică, menită să dea consistență acțiunii instituțiilor publice cu atribuții și responsabilități în domeniile sectoriale definitorii ale securității naționale. Suma acestor dimensiuni asigură și determină caracterul practic-aplicativ al securității naționale, definind și descriind modul în care instituțiile publice își vor dimensiona și calibra acțiunile și activitățile și-și vor ierarhiza prioritățile pentru o perioadă de cinci ani.

5.1.1. Dimensiunea diplomatică

174. Dimensiunea diplomatică a acțiunii de asigurare a securității naționale se bazează pe o diplomatie pro-activă, în măsură să promoveze interesele naționale, să identifice evoluțiile din mediul internațional și posibilul lor impact asupra României, să genereze soluții pentru ca acest impact să nu fie negativ și să definească concepte în acord cu interesele naționale și acceptate pe plan internațional.

175. *Direcțiile de acțiune vizează:*

■ Consolidarea cooperării și dialogului strategic în cadrul NATO și al UE, ca organisme parteneriale multilaterale, și în cadrul Parteneriatului Strategic cu SUA, ca principal parteneriat bilateral, pe baza valorilor împărtășite cu statele respective și a intereselor comune identificate;

■ Promovarea intereselor naționale în alte formate multilaterale, precum ONU, OSCE, ca parte a acțiunii mai largi de consolidare a ordinii internaționale bazate pe reguli;

■ Consolidarea cooperării cu state din flancul estic al NATO și, respectiv, din UE, pe baze pragmatice, în formate ce pot avea configurații diferite, în funcție de tematicile concrete urmărite; consolidarea cooperării cu alte state din regiune interesate de apropierea de UE și/sau NATO;

■ Promovarea valențelor strategice ale Mării Negre, atât din perspectiva tematicilor caracteristice acestei regiuni, cât și prin prisma conexiunilor cu Mediterana de Est;

■ Consolidarea cooperării cu state din Balcanii de Vest, cu implicarea în eforturi vizând asigurarea stabilității și securității regionale, precum, de exemplu, cele ținând de reforma statelor din regiune și aderarea lor la UE;

■ Consolidarea cooperării cu state din Orientul Mijlociu și state active în această regiune, în vederea oferirii unei contribuții proprii la rezolvarea multiplelor crize din Orientul Mijlociu;

■ Aprofundarea parteneriatelor României pe dimensiunea lor economică și participarea la întărirea cooperării internaționale în vecinătatea directă a țării, pe teme precum conectivitatea sau securitatea energetică;

■ Consolidarea efortului de comunicare publică și diplomație publică în sprijinul intereselor naționale de securitate;

■ Coordonarea eforturilor corpului diplomatic cu reprezentanții instituțiilor de învățământ superior, a institutelor de cercetare și asociațiilor profesionale de analiză și reflecție de tip think-tank în vederea consolidării cooperării cu state terțe, inclusiv prin colaborările și parteneriatele din domeniul educației și cercetării;

■ Consolidarea resurselor de care diplomația românească să beneficieze pentru îndeplinirea obiectivelor.

5.1.2. Dimensiunea de apărare

176. Acordul politic național privind creșterea finanțării pentru apărare la 2% din Produsul Intern Brut creează premisele modernizării Armatei României și consolidării statutului său de partener internațional tot mai respectat. Aceasta se realizează prin mai multe **direcții de acțiune**.

177. Direcțiile de acțiune vizează:

■ Continuarea eforturilor strategice ale României pentru garantarea independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale, apărarea și securitatea cetățenilor, acordarea de sprijin statelor aliate, europene și partenere în conformitate cu angajamentele asumate prin tratate internaționale. În acest sens, sunt necesare atât dezvoltarea capacității de răspuns la noile provocări ale mediului de securitate, dar și creșterea rezilienței, inclusiv prin măsuri active de pregătirea populației și teritoriului pentru apărare;

■ Asigurarea a minimum 20% din bugetul apărării pentru achiziția de tehnică militară, precum și asigurarea a minimum 2% din bugetul apărării pentru cercetare-dezvoltare și inovare;

■ Asigurarea resursei umane necesare instituțiilor publice din sistemului de securitate națională și pregătirea corespunzătoare a acesteia;

■ Încurajarea cercetării științifice în domeniul apărării, al tehnologiilor duale și a promovării rezultatelor acesteia, inclusiv prin parteneriate cu universități, institute de cercetare, reprezentanți ai mediului privat sau ai organizațiilor neguvernamentale, generalizând exemplele de bună-practică deja existente;

- Dezvoltarea de capacități moderne, cu grad înalt de operativitate, pe deplin interoperabile cu forțele aliate și parteneri, care să asigure îndeplinirea misiunilor constituționale;
- Implementarea structurii de forțe rezultată din “Analiza Strategică a Apărării 2020”. Aceasta va permite trecerea la o planificare multianuală, prin care se va asigura dinamica de personal și înzestrare potrivit nevoilor actuale și de perspectivă ale Ministerului Apărării Naționale;
- Dezvoltarea cadrului inter-instituțional necesar organizării și funcționării eficiente a Sistemului Național de Management Integrat al Situațiilor de Criză (SNMISC), conectat la sistemele de management al crizelor existente în cadrul NATO și al UE;
- Îndeplinirea obligațiilor naționale asumate atât în cadrul PESCO (cooperării permanente structurate), cât și în cadrul procesului NATO de planificare a apărării, participarea la misiuni și operații aliate, la structura de comandă și de forțe a acesteia, pentru a contribui la întărirea rolului și capacităților Alianței, acordând prioritate întăririi flancului Estic, în mod unitar, coerent și coeziv;
- Dezvoltarea capacităților multinaționale de pe teritoriul României prin continuarea demersurilor pentru creșterea prezenței aliaților;
- Dezvoltarea capacităților multinaționale în cadrul asigurat de NATO și UE, precum și în cadrul unor aranjamente comune, cu implicarea statelor aliate și europene;
- Facilitarea implementării agendei de cooperare NATO-UE, cu precădere în domeniile apărare cibernetică, combaterea amenințărilor hibride, contracararea amenințărilor teroriste, reziliență, comunicare strategică și mobilitate militară;
- Promovarea/susținerea la nivel UE a inițiativelor specifice Politicii de Securitate și Apărare Comună, cu relevanță pentru asigurarea securității europene, inclusiv a regiunii Mării Negre;
- Valorificarea potențialului tehnologiilor emergente și disruptive asupra dezvoltării și întrebuințării forțelor armate;
- Sprijinul și coordonarea cu alte instituții pentru dezvoltarea infrastructurii critice care poate fi întrebuințată și în domeniul apărării;
- Consolidarea rolului și prezenței naționale în misiunile civile și operațiile militare ale Uniunii Europene prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes pentru România;
- Corelarea programului de investiții în infrastructura de transport cu nevoile de mobilitate militară, atât pe axa vest-est, cât și pe cea nord-sud;
- Aprofundarea dimensiunii de securitate a Parteneriatului Strategic cu SUA, prin consolidarea cooperării militare, inclusiv pe teritoriul național și în regiunea Mării Negre;
- Facilitarea creșterii prezenței militare SUA în România, dezvoltarea facilităților de acces, staționare, instruire, protecție și coordonare acțională a forțelor;
- Asigurarea securității în regiunea Mării Negre prin aprofundarea parteneriatelor cu statele aliate din flancul estic și spațiul sud-estic al NATO, precum și prin cooperarea cu partenerii NATO din regiune;
- Adaptarea industriei de securitate la cerințele de înzestrare ale forțelor armate și la mediul concurențial, inclusiv prin accesarea oportunităților de finanțare europene pentru cercetare-dezvoltare;
- Realizarea și menținerea unor capacități militare, gata de luptă permanent, care să asigure supravegherea continuă, avertizarea timpurie și o reacție hotărâtă în situații de criză, independent sau în cadru aliat;

■ Investiții ale statului în capacități de producție în domeniul militar sau cu dublă utilizare, pentru a întări capacitatea de reziliență a României în situații de criză și a reduce dependența față de furnizori din afara spațiului UE și NATO;

■ Susținerea demersurilor privind dezvoltarea cercetării și consolidarea progreselor înregistrate la nivel european în cooperarea industrială în domeniul apărării și a domeniilor conexe apărării, dar care pot contribui semnificativ la aceasta.

5.1.3. Dimensiunea de ordine publică

178. Direcțiile de acțiune vizează:

■ Creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;

■ Adaptarea cadrului legislativ aplicabil în domeniul ordinii și siguranței publice, în corelare cu evoluțiile sociale, riscurile identificate și nevoile concrete de legiferare, în vederea maximizării eforturilor de prevenire și combatere a situațiilor de risc, cu impact în planul ordinii publice și siguranței cetățeanului;

■ Identificarea și contracararea activităților derulate de rețele de crimă organizată, inclusiv transfrontalieră și destructurarea grupărilor infracționale;

■ Prevenirea și combaterea activităților economice ilegale de mare amploare (evaziune fiscală, spălare de bani, contrabandă cu produse accizabile, contrafaceri), desfășurate de grupuri infracționale cu caracter transfrontalier;

■ Dezvoltarea cooperării internaționale atât în formatele de cooperare regională (Convenția de cooperare polițienească din Europa de Sud-Est, Asociația Șefilor de Poliție din Europa de Sud-Est), cât și în cele din cadrul Uniunii Europene (Oficiul European de Poliție - EUROPOL, Agenția Europeană a Poliției de Frontieră și Gărzii de Coastă - FRONTEX), în vederea combaterii criminalității organizate transnaționale;

■ Securizarea frontierei, în special a celei care este frontiera externă a Uniunii Europene, în vederea combaterii migrației ilegale, traficului de persoane, contrabandei cu produse accizabile sau contrafăcute și a altor riscuri cu impact asupra securității naționale;

■ Asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale, în special cu privire la cunoașterea situațională, precum și a unui nivel sporit de cooperare inter-instituțională necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate, în baza unui proces riguros de planificare;

■ Reconfigurarea sistemului de ordine și siguranță publică, prin utilizarea eficientă a capacităților existente și prin creșterea numărului de personal operativ, care să ducă la consolidarea capacității de prevenire și reacție imediată, precum și a capacității de reziliență/adaptare instituțională în situații de risc;

■ Îmbunătățirea proceselor decizionale - dezvoltarea capacității de prevenire și anticipare, prin analiza și evaluarea integrată a riscurilor și asigurarea managementului operațional integrat pentru gestionarea evenimentelor publice și cu impact în planul ordinii și siguranței publice;

■ Consolidarea capacității administrative și operaționale a structurilor responsabile cu menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice prin alocarea dinamică și flexibilă a resurselor instituționale, în corelare cu evoluția criminalității;

■ Folosirea la nivel național a conceptelor moderne privind managementul instituțiilor din domeniul ordinii publice, bazate pe prestația egală a acestora conform procedurilor operaționale standard (*police equal performance*) și conducerea pe bază de informații (*intelligence led policing*), care contribuie la utilizarea eficientă a resurselor, concomitent cu creșterea nivelului de performanță instituțională;

- Coordonarea eforturilor tuturor instituțiilor publice în scopul soluționării problemelor de securitate fizică din unitățile de învățământ, concomitent cu luarea măsurilor necesare pentru asigurarea securității fizice a elevilor pe durata deplasării înspre și dinspre școală, în cooperare cu administrațiile publice locale;

- Dezvoltarea unor parteneriate cu comunitățile locale pentru identificarea problemelor cu care acestea se confruntă în zona de siguranță publică și a modalităților de acțiune comună pentru soluționarea lor;

- Regândirea și modernizarea programelor de pregătire atât la nivel academic, cât și al instituțiilor de formare profesională inițială și continuă, în scopul dobândirii de către cursanți a abilităților practice necesare prevenirii și combaterii eficiente a riscurilor la adresa ordinii și siguranței publice.

5.1.4. Dimensiunea de informații, contrainformații și de securitate

179. Direcțiile de acțiune vizează:

- Apărarea ordinii și valorilor constituționale, inclusiv a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor;

- Identificarea și semnalarea disfuncțiilor de natură să afecteze asigurarea/prezervarea valorilor identitar-naționale;

- Protejarea și promovarea intereselor României la nivelul UE, NATO, ONU și OSCE și consolidarea profilului țării noastre de garant/furnizor regional de securitate;

- Prevenirea și contracararea riscurilor și a amenințărilor derivate din activitatea entităților informative ostile orientate împotriva intereselor de securitate ale statului român;

- Asigurarea protecției contrainformative a informațiilor clasificate;

- Prevenirea și contracararea riscurilor și promovarea oportunităților în ceea ce privește asigurarea stabilității economico-financiare, a securității energetice, a intereselor economice ale României în regiunea extinsă a Mării Negre și în regiunea Balcanilor, funcționarea infrastructurilor critice, dezvoltarea infrastructurii de transport, implementarea societății informaționale și a economiei digitale, dar și semnalarea vulnerabilităților, respectiv a oportunităților în domeniul industrial și în sectoarele financiar-bancar, agricol și silvic;

- Identificarea și semnalarea imixtiunilor de natură să altereze decizia economico-financiară de nivel strategic, precum și prevenirea și combaterea activităților economice ilegale de mare amploare;

- Prevenirea și contracararea riscurilor, diminuarea vulnerabilităților și promovarea oportunităților în accesarea și utilizarea fondurilor europene;

- Identificarea și semnalarea acțiunilor întreprinse de grupuri de interese ilegite pentru deturnarea actului de decizie;

- Prevenirea și contracararea amenințărilor cibernetice - derulate de entități ostile, statale și non-statale - asupra infrastructurilor de comunicații și tehnologia informației cu valențe critice pentru securitatea națională;

- Întărirea cadrului juridic, procedural și operațional specific protecției infrastructurilor critice;

- Creșterea capacității instituțiilor publice, companiilor private și a organizațiilor neguvernamentale de a implementa norme de securitate cibernetică și de a-și forma personalul în vederea protecției datelor cu caracter personal, a datelor privind activitatea și rezultatele cercetării științifice și a altor date ce nu sunt de interes public;

- Prevenirea și contracararea riscurilor asociate activităților unor entități teroriste, prezenței pe teritoriul național a membrilor sau simpatizanților unor asemenea entități, intensificării propagandei extremist-teroriste, în special a celei jihadiste în ascensiune în mediul online, și a proceselor de radicalizare în România;

- Semnalarea și prevenirea disfuncțiilor înregistrate în funcționarea marilor sisteme publice;

- Identificarea și semnalarea vulnerabilităților și factorilor de risc în securizarea frontierei de stat, în special a celei care reprezintă frontiera externă a Uniunii Europene, în vederea prevenirii și combaterii migrației ilegale, traficului de persoane și bunuri și a altor riscuri cu impact asupra securității naționale;

- Prevenirea și contracararea activităților de criminalitate organizată, inclusiv transfrontalieră, care, prin acțiuni de influențare a capacității de decizie, activități economice ilegale, trafic de droguri de mare risc și migrație ilegală, pot afecta securitatea națională;

- Prevenirea și contracararea amenințărilor hibride, concretizate în acțiuni conjugate ostile, derulate de actori statali sau non-statali, în plan politico-administrativ, economic, militar, social, informațional, cibernetic sau al crimei organizate;

- Prevenirea și contracararea transferurilor ilegale de armament, produse și tehnologii cu dublă utilizare destinate unor actori statali sau non-statali supuși sancțiunilor internaționale sau proliferanți;

- Consolidarea culturii de securitate la nivelul aparatului decizional, gestionar al informațiilor secrete de stat, prin conștientizarea principalelor riscuri și vulnerabilități contrainformative ce pot facilita manifestarea amenințărilor la adresa securității naționale cu impact major în planul intereselor naționale, respectiv parteneriale;

- Asigurarea interoperabilității și compatibilizării sistemelor de informații cu cele ale UE și NATO, în sensul optimizării cooperării transfrontaliere între autoritățile de aplicare a legii pentru punerea la dispoziție a informațiilor necesare pentru investigarea criminalității organizate și a terorismului.

5.1.5. Dimensiunea economică și energetică

180. Direcțiile de acțiune vizează:

- Dezvoltarea cuprinzătoare și promovarea unor politici care să asigure reducerea decalajelor de dezvoltare dintre regiunile țării;

- Promovarea liberei inițiative și consolidarea capitalului autohton;

- Protejarea proprietății publice și private;

- Asigurarea cadrului concurențial și a competitivității prin diminuarea factorilor care afectează buna funcționare a mediului de afaceri;

- Asigurarea transparenței piețelor autohtone și a capacității de funcționare interconectată cu cele externe, inclusiv prin extinderea parteneriatelor strategice și cooperării în domeniul economic;

- Asigurarea securității energetice prin adaptarea operativă și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare, dezvoltarea de capacități de producere a energiei, creșterea eficienței energetice, dezvoltarea proiectelor menite să asigure diversificarea accesului la resurse și transformarea României într-un actor important pe piața energetică, prin valorificarea resurselor de care dispune în Marea Neagră, creșterea capacității de interconectare și a competitivității, inclusiv prin implementarea obiectivelor Uniunii Energetice;

■ Reducerea dependenței de combustibili fosili prin utilizarea inovațiilor viitoare în generarea de energie, inclusiv energie verde, nepoluantă, ceea ce va ajuta la rezolvarea problemele generate de schimbările climatice, energia fiind de importanță vitală pentru continuitatea socială;

■ Dezvoltarea și modernizarea rețelelor de infrastructuri naționale;

■ Asigurarea serviciilor de comunicații pe întreg teritoriul național și a continuității acestora, la o calitate definită și la tarife accesibile pentru toți utilizatorii, ca o consecință a garantării dreptului de acces la serviciile de comunicații;

■ Dezvoltarea unei strategii de retenție și de atragere a talentului (*brain-gain*) și a specialiștilor în diferite domenii de interes național, pentru a preveni stagnarea economică, în contextul unei economii tot mai centrate pe tehnologia de vârf. În acest sens, un prim pas ar putea fi reprezentat de simplificarea procedurilor de acceptare a dosarelor cercetătorilor străini care doresc să lucreze în România.

5.1.6. Dimensiunea managementul situațiilor de criză și protecție civilă

181. Pentru a acționa eficient pe întreg spectrul de crize, de la măsurile de prevenire a crizelor până la apărarea colectivă, România are în vedere implementarea completă a Sistemului Național de Management Integrat al Situațiilor de Criză (SNMISC). Acest sistem trebuie să asigure un nivel optim de pregătire și planificare operațională și funcționalitate a tuturor structurilor de decizie și execuție cu responsabilități în domeniu, pentru gestionarea întregului spectru al crizelor interne sau externe, și în același timp, să aibă capacitatea de a răspunde adecvat diferitelor situații de criză, asigurând autonomia subsistemelor componente, astfel încât acestea să poată deveni operaționale și să reacționeze în funcție de natura și amploarea crizei.

182. Direcțiile de acțiune vizează:

■ Perfecționarea Sistemului Național de Management Integrat al Situațiilor de Criză (SNMISC) prin îmbunătățirea cadrului legislativ de cooperare interinstituțională și prin atragerea de resurse necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces riguros și eficient de planificare;

■ Dezvoltarea procesului integrat de gestionare a situațiilor speciale și de criză în domeniul ordinii și siguranței publice și a consecințelor acestora - managementul integrat al acțiunilor complexe, al situațiilor speciale și de criză;

■ Creșterea capacității de intervenție și a mobilității structurilor de ordine și siguranță publică, în vederea asigurării unei reacții rapide și eficace în cazul producerii unor situații speciale și de criză;

■ Asigurarea resurselor materiale și umane necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces de planificare;

■ Consolidarea Sistemului Național pentru Managementul Situațiilor de Urgență, ca parte componentă a SNMISC, prin îmbunătățirea cadrului legislativ cu incidență în situațiile de urgență, în acord cu cerințele europene și nevoile crescânde ale societății;

■ Creșterea capacității de răspuns și de gestionare a situațiilor de urgență, inclusiv prin creșterea gradului de încredere a populației în instituțiile responsabile;

■ Pregătirea instituțiilor și a populației pentru situații de criză și de urgență civilă, inclusiv prin desfășurarea de exerciții și antrenamente de mobilizare, dar și prin cooperare internațională;

■ Pregătirea decidenților și personalului din structurile de intervenție pentru acțiuni și decizie în situații de criză;

- Dezvoltarea unui sistem de intervenție rapidă în situații de urgență, prin asigurarea sustenabilității sistemului militar de medicină de urgență și de medicină operațională și adaptarea serviciilor medicale și a pregătirii personalului medical în conformitate cu tendințele demografice și epidemiologice;

- Participarea la mecanismele internaționale de sprijin reciproc în caz de dezastre naturale și antropice și afirmarea pe plan internațional a României în calitate de contributor la dezvoltarea sistemelor de situații de urgență din alte state și acordarea de sprijin în domeniul protecției civile;

- Perfecționarea și modernizarea sistemelor alternative de alarmare, înștiințare și avertizare a populației, concomitent cu dezvoltarea sistemului de comunicare în cazul crizelor generate de situații de urgență majoră;

- Crearea în rândul populației a unei culturi a prevenirii, prin pregătirea activă și continuă a populației pentru a reacționa la producerea unei situații de urgență majoră.

5.1.7. Dimensiunea securitatea mediului înconjurător, cu efecte directe în planul asigurării calității vieții

183. Direcțiile de acțiune vizează:

- Prevenirea și contracararea degradării semnificative a condițiilor climatice în țara noastră, pe fondul accentuării frecvenței inundațiilor și a secetelor prelungite;

- Implementarea politicilor UE de protecție a mediului, atât la nivel central, cât și la nivel local, promovând conceptul de economie circulară și susținând dezvoltarea durabilă;

- Exploatarea corectă și responsabilă a resurselor naturale;

- Creșterea suprafețelor ariilor protejate și protecția lor mai eficientă.

5.1.8. Dimensiunea educațională, de sănătate, socială și demografică

(Dimensiunea societală)

184. Direcțiile de acțiune vizează:

- Promovarea valorilor culturale românești și crearea condițiilor de afirmare și dezvoltare în context european și internațional; păstrarea nealterată a valorilor etnice, folclorului, obiceiurilor și tradițiilor poporului român și ale minorităților naționale;

- Promovarea simultană a valorilor democratice, precum pluralismul, participarea civică, toleranța și non-discriminarea și cooperarea în context multicultural;

- Asigurarea libertății culturale, prin accesul public la arhive, biblioteci, muzee, bunuri de patrimoniu cultural, precum și a libertății de creație;

- Încurajarea, promovarea și susținerea cercetării științifice, dezvoltării experimentale și inovării;

- Consolidarea culturii de securitate la nivelul decidenților și a aparatului de lucru, gestionari al informațiilor secrete de stat, prin conștientizarea principalelor riscuri și vulnerabilități contrainformative, ce pot facilita manifestarea amenințărilor la adresa securității naționale, cu impact în planul intereselor naționale;

- Crearea cadrului legislativ, procedural și tehnic în vederea implementării unui sistem de vot modern, în concordanță cu evoluția tehnologiei actuale;

- Dezvoltarea și modernizarea suportului de comunicații și tehnologia informației pentru preluarea și rezolvarea urgențelor cetățenilor;

■ Realizarea infrastructurii necesare pentru implementarea procesului de digitalizare a României, în scopul eficientizării activității aparatului administrativ și a creșterii calității serviciilor publice;

■ Dezvoltarea capacității de prevenție și reacție a sistemului de sanătate publică și a structurilor administrației publice în cazul apariției unor pandemii, epizootii etc., în mod special a celor cu grad ridicat de infecțiozitate și pericolozitate, care determină situații de urgență; dezvoltarea capacității de diagnosticare, incluzând capacitatea de detectare rapidă a epidemiilor, analiza și prognoza evoluției acestora; echipamentele medicale necesare vor fi incluse în programul rezervelor strategice; statul va sprijini dezvoltarea industriei medicale din România;

■ Crearea și modelarea unui sistem de sănătate care să aibă în vedere situarea pacientului/cetățeanului în centrul acestui sistem;

■ Corelarea politicilor privind sănătatea publică, astfel încât acestea să determine o dezvoltare durabilă a societății;

■ Implementarea proiectelor de reformă a sistemelor de educație și de formare profesională;

■ Optimizarea modalităților de finanțare a sistemului de educație și eficientizarea investițiilor în capitalul uman, printr-o mai bună utilizare a sinergiilor dintre diferitele surse de finanțare: bugetul național, fonduri europene nerambursabile sau fonduri externe (ne)rambursabile, precum și finanțările alocate prin programul Erasmus;

■ Reducerea inechității privind accesul la educație și sănătate, urmărind captarea potențialului de dezvoltare al regiunilor rurale sau aflate într-o situație economică precară;

■ O mai bună corelare a politicilor ce privesc piața muncii cu cele din educație și sănătate, în scopul sprijinirii dezvoltării durabile a României;

■ Diminuarea gradului de deteriorare a situației demografice;

■ Reducerea disparităților de dezvoltare între diferitele regiuni ale României.

5.2. Funcționalitatea sistemului național de securitate: relaționare și colaborare de tip integrat

185. Transformarea continuă a mediului de securitate internațional și dinamica accentuată de manifestare a riscurilor și amenințărilor generează o serie de provocări la adresa capacității instituționale de a formula răspunsurile adecvate și de a permite punerea în practică a unor măsuri eficiente.

186. Procesele de transformare derulate la nivelul NATO și UE și caracterul accentuat multidisciplinar al riscurilor și amenințărilor fac necesară revizuirea constantă a modului de gestionare a problematicilor aflate în prezent pe agenda acestor organizații, în scopul promovării adecvate a intereselor și obiectivelor naționale de securitate și de valorificare a contribuției naționale. Simultan, gestionarea adecvată a situațiilor de criză atât în context național, cât și în cadrul internațional presupune un **sistem relațional structurat** pe principii de expertiză, coerență și eficiență de comunicare în gestionarea acestor aspecte.

187. Funcționalitatea sistemului național de securitate nu se poate realiza decât printr-o abordare integrată, în etapele succesive de **consultare instituțională**, proces decizional, punere în practică și evaluare periodică.

188. Transformările care au marcat mediul internațional de securitate din ultimii ani, coroborate cu apartenența la NATO și UE, au impus o abordare dinamică și intensivă a cooperării inter-instituționale în plan național, care permite **flexibilitate și operativitate** în abordarea problematicii securității naționale, în context aliat.

a). Coordonare și organizare

189. Potrivit Constituției României, organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și securitatea națională se realizează de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

190. **Mecanismele și instrumentele colaborative inter-instituționale** existente funcționează în beneficiul asigurării securității României, apărării și promovării intereselor naționale și ale cetățeanului român, iar **instituțiile publice naționale** acționează sinergic și conform competențelor legale ce le reglementează organizarea și funcționarea.

191. În vederea analizării, evaluării și interpretărilor dinamicii și schimbărilor din mediul internațional și oferirii de expertiză integrată Președintelui României, se constituie un **Grup de Reflecție Strategică (GRS)**, coordonat de șeful Departamentului Securității Naționale din cadrul Administrației Prezidențiale.

192. **Îndeplinirea obiectivelor naționale** promovate de această Strategie implică un efort conjugat și sinergic al tuturor instituțiilor române, iar cooperarea dintre acestea trebuie să se bazeze pe **principiile continuității și predictibilității prin:**

- implementarea coerentă și consecventă a strategiilor și planurilor existente la nivel național și actualizarea acestora, conform noilor orientări strategice pentru perioada 2020-2024;

- respectarea angajamentelor asumate în calitate de țară NATO și UE, cât și monitorizarea modului în care aliații și partenerii externi își respectă propriile angajamente;

- consultarea partenerilor externi pentru corelarea procedurilor și ajustarea strategiilor în vederea racordării permanente la evoluțiile existente la nivel european și însușirii principiilor occidentale;

- crearea de formate de cooperare cu partenerii externi și valorificarea superioară a celor existente, pentru a asigura identificarea și contracararea amenințărilor, a riscurilor și vulnerabilităților care afectează interesele de securitate comune la nivel regional și euroatlantic.

b). Cooperare inter-instituțională și implementare

193. **Consolidarea permanentă a unei arhitecturi instituționale** flexibile de cooperare inter-instituțională, centrată pe mecanisme de consultare la toate nivelurile, care trebuie să fie orientată cu precizie și în mod continuu adaptată la **obiectivele naționale în domeniul securității**. Punerea în practică a acestei abordări reprezintă un demers obligatoriu pentru consolidarea capacității statului român de a reacționa oportun și cu implicarea resurselor adecvate.

194. În secolul XXI, ale cărui evoluții în plan securitar devin tot mai efervescente și greu anticipabile (cel puțin pe anumite segmente), o condiție *sine qua non* pentru ca sistemul național de securitate să fie funcțional și să își atingă scopurile intrinseci este **cooperarea atât în plan intern, la nivel inter-instituțional, cât și cu aliații și alți parteneri externi**.

195. **Cooperarea**, cu mecanismele ei subsecvente, devine un instrument extrem de necesar în completarea tabloului de cunoaștere a acelor aspecte cu impact în plan securitar național și, implicit, în generarea de reacții și decizii de nivel strategic, menite a asigura apărarea țării.

196. Se impune **definitivarea cadrului funcțional inter-instituțional** și al capabilităților necesare de răspuns la crize, care să conțină proceduri de lucru, inclusiv măsuri și răspunsuri pre-autorizate. De asemenea, este imperios necesară dezvoltarea unor sisteme de comunicare compatibile cu capabilitățile moderne de comunicații și tehnologia informației, care să concretizeze transformarea digitală.

197. **Pentru realizarea obiectivelor Strategiei Naționale de Apărare a Țării**, la nivelul instituțiilor, formatelor și mecanismelor inter-instituționale de cooperare și prin modificarea, unde se impune, a legislației aferente, **trebuie avute în vedere:**

- asumarea de către instituțiile administrației publice centrale a elaborării și implementării **strategiilor de resort**, în conformitate cu obiectivele Strategiei, pentru realizarea

obiectivelor naționale de securitate prin direcții de acțiune specifice sau, de la caz la caz, armonizate în cadrul formatelor/parteneriatelor de lucru;

- modificarea legislației specifice în domeniile în care se impune aceasta;
- elaborarea de strategii și planuri de acțiune sectoriale și pe domenii, în deplin acord cu direcțiile de acțiune prevăzute de Strategie;
- elaborarea la nivel inter-instituțional de planuri de acțiune pentru **comunicarea strategică în plan extern**, având ca scop promovarea intereselor de securitate ale României și îndeplinirea obiectivelor naționale de securitate ce decurg din acestea;
- dezvoltarea unor sisteme de comunicare compatibile, cu capacități moderne de comunicații și tehnologia informației, adaptate noilor evoluții tehnologice și proceselor de digitalizare.

198. În ceea ce privește rolul formatelor de cooperare internațională în realizarea obiectivelor prevăzute de Strategia Națională de Apărare a Țării, prin extinderea și consolidarea parteneriatelor strategice, precum și a relațiilor de cooperare cu ceilalți actori internaționali, se vor avea în vedere:

- aprofundarea cooperării pe domeniile deja inițiate, potrivit algoritmului: schimb de informații, reuniuni de experți, operații comune;
- identificarea unor noi formule de cooperare multilaterale și valorificarea superioară a celor existente; creșterea contribuției instituțiilor în formatele multilaterale atât la nivel conceptual, cât și operațional;
- creșterea gradului de încredere în structurile românești printr-o capacitate de reacție sporită la solicitările partenerilor și consolidarea statutului de furnizor de securitate la nivel regional și internațional;
- creșterea predictibilității și a interoperabilității prin elaborarea unor planuri comune de acțiune pe domenii punctuale, pe termen scurt și mediu.

5.3. Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate, din perspectiva amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților

199. Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate reprezintă esența Strategiei Naționale de Apărare a Țării. Aceasta presupune un efort permanent de actualizare, în condițiile în care obiectivele, ce rămân fixe, trebuie îndeplinite prin acțiuni pe direcții ce trebuie să mențină un anumit grad de flexibilitate, susceptibil să permită adaptarea activităților concrete la evoluțiile amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților.

200. Stabilirea obiectivelor naționale de securitate determină implicit și direcțiile concrete de acțiune pentru atingerea acestora. Astfel, instituțiile publice abilitate vor acționa permanent pentru identificarea, anticiparea, prevenirea, diminuarea, respectiv contracararea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților care ar putea împiedica îndeplinirea obiectivelor de securitate.

201. Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate va rămâne un efort permanent, inter-instituțional, sprijinit și pe un dialog mai aprofundat al instituțiilor cu cetățenii, în spiritul consolidării culturii de securitate și a rezilienței. El va fi **efort integrat, coordonat la nivel strategic, în baza unui plan unic de implementare**, ceea ce va implica cooperarea pe orizontală, cu monitorizare permanentă, în cadrul unor grupuri de lucru interinstituționale reunite în formate adecvate temelor concrete pe care le abordează. Succesul acestui efort depinde de buna funcționare a sistemului național de securitate, ceea ce înseamnă că între corelarea obiectivelor cu direcțiile de acțiune, pe de o parte, și funcționalitatea sistemului național de securitate, pe de alta, există o relație biunivocă, de dependență reciprocă.

202. Îndeplinirea obiectivelor naționale de securitate presupune acțiunea concertată a instituțiilor publice și a societății în ansamblu. Strategiile și politicile sectoriale, ce vor deriva din Strategia Națională de Apărare a Țării, vor trebui să fie adaptate la evoluțiile mediului de securitate, fluide și imprevizibile.

203. Direcțiile de acțiune asociate fiecărei dimensiuni de realizare a securității naționale vor fi puse în practică ținând cont de importanța și prevalența obiectivelor, cu precădere a celor care au forme de manifestare specifice, cu incidență directă în zone critice ale securității statului și cetățeanului, precum:

- consolidarea capacității naționale de apărare, menită să asigure integritatea teritorială, suveranitatea și independența României, precum și securitatea poporului român;

- creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă, mecanismelor de cooperare interinstituțională și capacităților de combatere a amenințărilor asimetrice și hibride, capabile să asigure reziliența statului în situații de urgență ori de criză și să permită funcționarea continuă a instituțiilor și a serviciilor publice esențiale;

- consolidarea securității infrastructurilor critice și a celor de comunicații și tehnologia informațiilor, cu valențe critice pentru securitatea națională;

- asigurarea securității energetice, alimentare și a mediului;

- dezvoltarea domeniilor de importanță strategică, prin racordarea la evoluțiile tehnologice;

- înlăturarea deficiențelor care afectează întărirea capacității administrative și dezvoltarea durabilă a marilor sisteme publice (sănătate, educație, protecție socială);

- prevenirea reacțiilor și tendințelor radicale sau extremiste în societate;

- promovarea identității naționale, inclusiv prin prezervarea/valorificarea patrimoniului cultural și natural național, cât și prin internaționalizarea învățământului superior.

204. Funcționalitatea sinergică a sistemului național de securitate este o condiție de bază pentru acțiunea coordonată și integrată a instituțiilor chemate să îndeplinească obiectivele naționale de securitate. Fiecare direcție de acțiune va purta **amprenta instituției responsabile de operaționalizarea sa**, dar, în același timp, va avea **plus-valoarea acțiunii integrate**, absolut necesare pentru îndeplinirea obiectivelor de securitate, care, prin definiție, presupun o abordare multi-vectorială și un efort comun instituțional.

205. Abordarea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților de securitate de către instituțiile statului trebuie să urmeze logica unor proiecte de securitate la nivel național în care resursele, planurile și capacitățile să urmărească cunoașterea, prevenirea și contracararea acestora, precum și reducerea potențialului lor de a afecta îndeplinirea obiectivelor naționale de securitate.

206. Direcțiile de acțiune trebuie adaptate în funcție de impactul amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților asupra lor și optimizate la nivelul acțiunii instituționale și inter-instituționale, astfel încât să-și îndeplinească scopul comun, și anume materializarea obiectivelor naționale de securitate.

207. Viziunea sistemică pe care o presupune corelarea obiectivelor naționale de securitate cu direcțiile de acțiune, din perspectiva amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților trebuie să fie elementul comun al întregului sistem național de securitate. Un rol important revine mecanismelor de decizie strategică și formatelor de coordonare de acest tip. Rolul **Consiliului Suprem de Apărare a Țării** este de o importanță deosebită, având în vedere că la acest nivel sunt reunite capacitățile și funcționalitățile de planificare strategică la nivel național.

208. În noul context global, demersurile României trebuie să vizeze prioritizarea amenințărilor la adresa securității, precum și o analiză strategică aprofundată a securității naționale, care să aibă în vedere cele mai grave probleme cu care se confruntă România.

209. Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate prevăzute de Strategia Națională de Apărare a Țării se face prin:

- asigurarea unui cadru legal adaptat, atât pentru coordonarea unitară a activităților privind apărarea țării și securitatea națională la nivelul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, cât și pentru organizarea și funcționarea instituțiilor cu responsabilități în domeniu, pentru adaptarea deplină la statutul de membru NATO și UE;

- continuarea procesului de transformare, modernizare și înzestrare a Armatei României, prin alocarea anuală a cel puțin 2% din PIB bugetului apărării, timp de minimum 10 ani, proces început încă din anul 2017;

- îndeplinirea standardelor de performanță specifice realizării interoperabilității cu armatele celorlalte state membre ale NATO și UE și armonizarea prevederilor legale care reglementează pregătirea și instruirea forțelor armate;

- creșterea rolului și prezenței naționale în misiunile civile și operațiile militare prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes prioritar pentru România;

- asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate, în baza unui proces riguros de planificare și evaluare a eficienței și eficacității utilizării acestora;

- pregătirea instituțiilor publice și a populației pentru situațiile de criză și de urgență civilă, inclusiv prin exerciții și antrenamente de mobilizare, dar și prin cooperare internațională, precum și pregătirea decidenților pentru acțiune și decizie în astfel de situații.

210. Fără instituții eficiente, un stat nu are credibilitate internațională și strategică. România va aplica angajamentele legate de alocarea de fonduri suficiente pentru domeniul apărării și securității naționale, astfel încât cetățenii să fie mai bine protejați în fața riscurilor și amenințărilor de securitate. **Demersurile de asigurare a securității naționale vor avea în vedere:**

- alocarea resurselor printr-un proces integrat, planificat și multianual, capabil să răspundă cerințelor inter-instituționale atât la nivel național, cât și la nivel NATO și UE;

- asigurarea digitalizării instituțiilor din domeniul apărării țării și securității naționale, a serviciilor publice și a mecanismelor inter-instituționale prin intermediul evoluțiilor tehnologice recente;

- protejarea și valorificarea eficientă a resurselor materiale naționale; încurajarea investitorilor autohtoni și străini în dezvoltarea diferitelor obiective de interes național sau regional;

- atragerea de fonduri europene sau a altor fonduri pentru finanțarea proiectelor importante și în mod deosebit a proiectelor de infrastructură critică/vitale, inclusive în domeniul mobilității militare.

CONSIDERATII FINALE

211. Aplicarea de o manieră consecventă, cu rezultatele scontate și realizarea obiectivelor Strategiei, implică un **efort conjugat din partea clasei politice, autorităților naționale cu responsabilități în domeniu și a societății civile**, precum și valorificarea eficientă a resurselor umane, materiale și financiare de care dispune țara noastră.

212. Menirea Strategiei este, pe de o parte, să ofere îndrumare pentru continuarea implementării orientărilor strategice adoptate în 2015 și, pe de altă parte, să sprijine eforturile instituțiilor naționale de a se adapta la evoluțiile interne și internaționale pentru a răspunde preocupărilor cetățeanului și preservării climatului de securitate din spațiul euroatlantic.

213. Din perspectiva operaționalizării prezentei Strategii Naționale de Apărare a Țării, o condiție complementară tuturor celorlalte valori și principii care au stat la baza elaborării acestui document programatic o reprezintă **asigurarea unui cadru legislativ coerent și aplicat**, menit a contribui la consolidarea culturii de securitate și modernizarea instituțiilor cu atribuții în domeniul securității naționale. Deși în România cadrul legislativ există, iar instituțiile sunt funcționale, reglementările în domeniul securității naționale au fost obiectul mai multor propuneri de modificare și completare, fără finalitate concretă.

214. Pentru perioada 2020-2024 se **impune adaptarea cadrului legislativ în domeniul securității**, pentru a oferi instituțiilor naționale responsabile instrumentele necesare racordării prompte și flexibilitatea de a gestiona provocările la adresa securității naționale.

215. Orice arhitectură solidă de securitate impune și **asigurarea de resurse umane pregătite și dotate**, ca parte esențială a unor capabilități interoperabile, în măsură să acționeze coerent și convergent. Anticipând tendințele din mediul de securitate și înglobând progresele în domeniul tehnologic, acestea își vor spori capacitatea de a contracara eficient riscurile și amenințările la adresa securității naționale, indiferent de natura acestora.

216. Evaluarea gradului de implementare a Strategiei se realizează **anual** sau ori de câte ori situația o impune și se **fundamentează pe informațiile colectate în cadrul unui proces de monitorizare**, având ca scop elaborarea unei analize cuprinzătoare - Raport de evaluare privind modul de implementare a Strategiei Naționale de Apărare a Țării, precum și emiterea unor recomandări privind realizarea acțiunilor ulterioare.

217. După **adoptarea** Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, executivul și instituțiile publice cu responsabilități în securitatea națională sunt chemate să-și **dezvolte strategii sectoriale** și măsuri în domeniul de responsabilitate, destinate contracarării și combaterii riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților și îndeplinirii obiectivelor Strategiei.